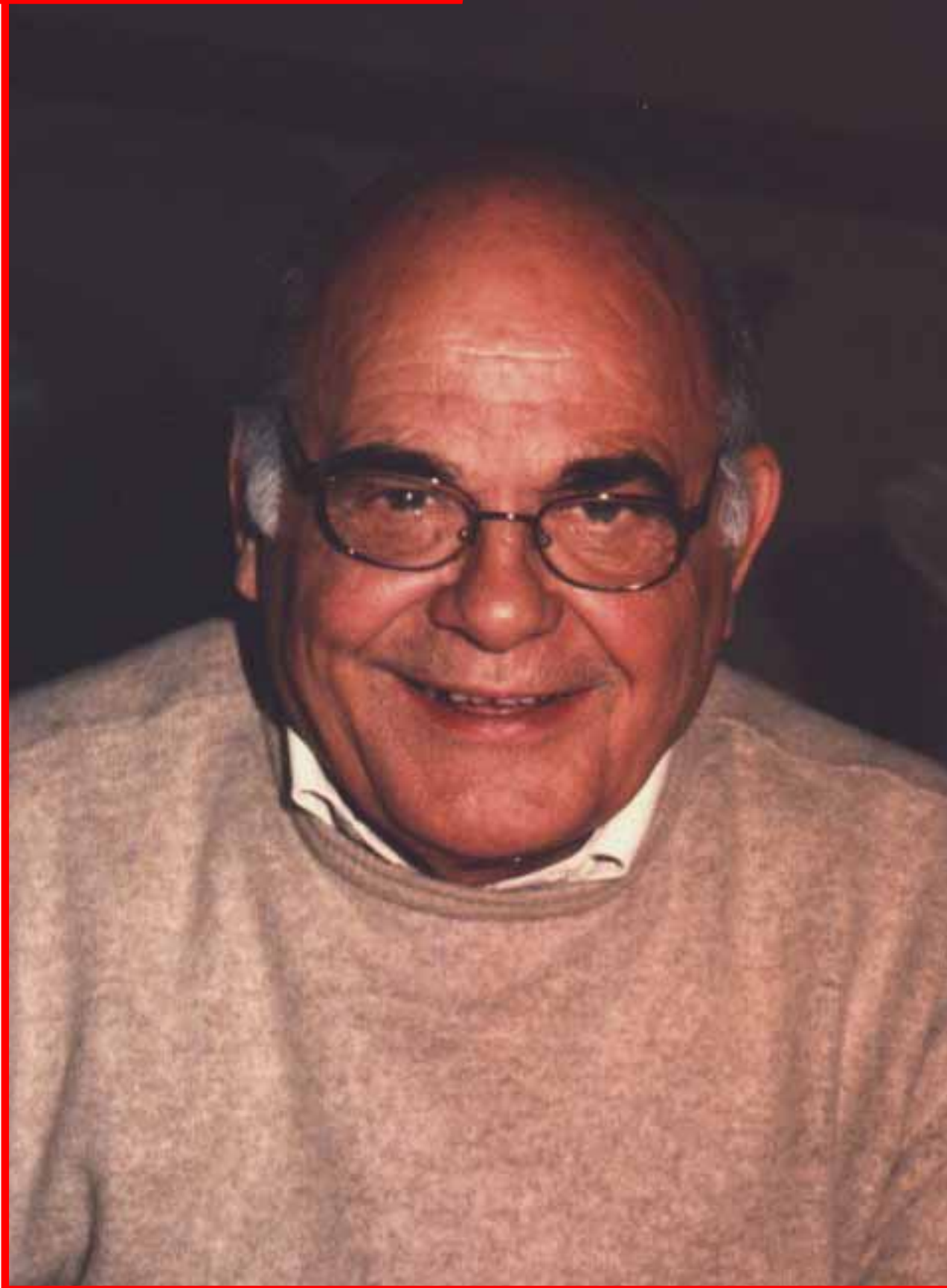

es saig

En Llorenç Móra

Tot just acabava de sortir el darrer número de la nostra revista quan ens arribava la inesperada notícia de la mort sobtada d'en Llorenç. Ha passat un temps per pair la mala nova, però això no obstant ens sentim aclaparats per la pèrdua d'una persona tan valuosa i que encara tant podia donar-nos. Tota la vida va defensar amb coherència i amb honestedat unes idees i uns ideals sense desviar-se'n mai. Home de família marcada i ferida per la repressió feixista, es va comprometre a preservar la memòria de les víctimes amb una defensa de la llibertat, de la democràcia, del pacifisme, des d'un republicanisme d'esquerres. Les seves conviccions nacionalistes impregnen tota la seva obra, sobretot les gloses, tal com amararen la seva vida. Recordem aquella glosa seva que expressa amb una concisió insuperable aquesta realitat: *“tant és ara com abans, / perquè això ja ve d'enrere, / només hi ha una bandera / dels Països Catalans”*.

En Llorenç va tenir des de bon principi una relació molt directa amb aquesta revista i als primers números hi trobam gloses seves i a més s'encarregava de confeccionar els passatemps; després la seva participació va ser més intermitent, però mai no es va estroncar com ho demostren les col·laboracions que hi va publicar, sobretot gloses, potser més de dues dotzenes.

En Llorenç era un gran glosador; segons en Llorenç Capellà –opinió que compartim plenament- era el millor que ha donat Mallorca els últims cinquanta anys. Tenia totes les qualitats que fan el bon glosador: intel·ligència, vigor, enginy; com ens recordava ell mateix en una xerrada que mantinguérem no fa gaire temps, “les bones gloses són aquelles que de fets més o manco anecdòtics en saben veure la punta i treure'n una conclusió enginyosa i sorprenent”. I això és el que feia en Llorenç aprofitant un coneixement i un domini superior de la llengua, una llengua que estimava i manejava amb tendresa, amb entusiasme i amb passió.

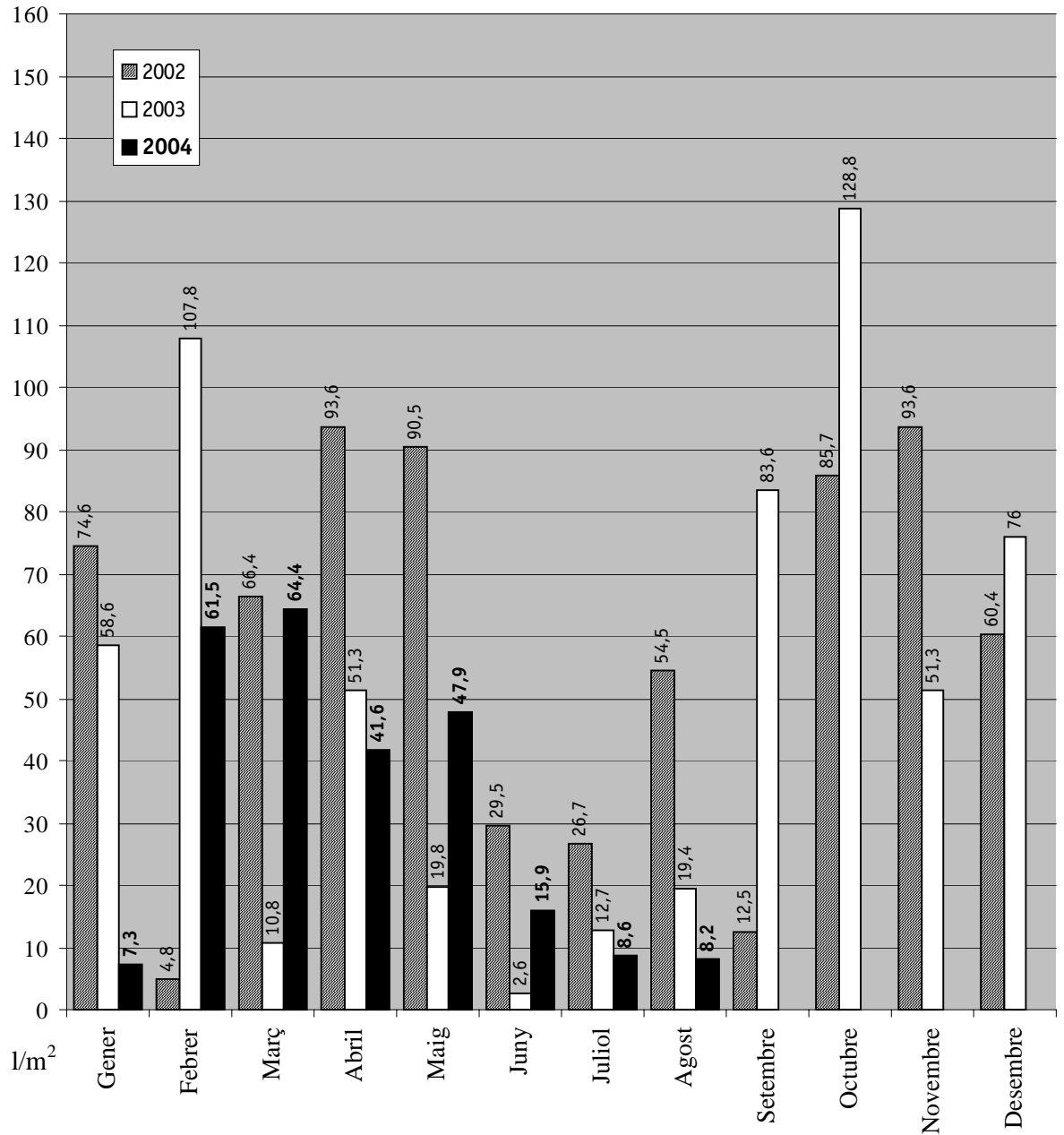
I sobretot hem perdut una gran persona, un bon amic sempre amatent, un home sincer, incorruptible, honest, valent, coherent amb els seus ideals; carregat d'ironia i d'humor, d'un esperit crític molt viu i punyent quan calia. Esperem que la decisió de l'Ajuntament d'Algaida de publicar l'obra ara dispersa d'en Llorenç es pugui dur a terme en un temps raonablement breu, perquè és l'homenatge més vàlid que li podem fer i perquè és la manera de poder seguir gaudint i aprenent de les poesies i gloses que ens ha deixat.

Sumari

- 02 Editorial
- 04 Pluviòmetre
- 05 Calaix de sastre
- 06 M'han dit que diuen
- 07 Moviment demogràfic
- 08 Sabeu on és?
- 09 El sant del mes
- 10 Una passejada, dues estampes...
- 11 Fa vint anys
- 12 Flora d'Algaida
- 14 L'Ajuntament informa
- 17 Llorenç *Móra*, home de paraula
- 18 Sobre astronomia
- 19 Escacs
- 20 Festes de Sant Jaume 2004
- 22 Noticiari
- 24 Xerradetes en cadena
- 27 Noticiari de l'Obra Cultural
- 28 Economia
- 32 2004, any Pere Capellà
- 34 Esports
- 35 Titoieta Ràdio
- 36 Els lectors escriuen
- 40 Una xerradeta amb...

Pluviòmetre

Ja sabem que els mesos d'estiu són de poca pluja: el juny es tancà amb **15,9** litres, el juliol amb **8,6** i l'agost (fins dia 21) amb **8,2**; tot molt normal per a aquests mesos: qualche ploguda aïllada i res més.

A la pròxima revista us informarem del total exacte de pluges de l'any agrícola; de totes maneres us podem avançar que estarà pels voltants dels 600 litres, una quantitat que està molt bé, sobretot si tenim en compte que s'han distribuït regularment al llarg de l'any i sense barrumbades fortes.

De reis i petjades

L'antepenúltim viatge a peu, posteriorment cuinat en forma de llibre, Josep M. Espinàs l'ha fet pel tros de la Galícia marítima anomenat la *Costa da Morte*. — En el penúltim, l'escriptor ha caminat per Mallorca i, en concret, per Algaida; però el llibre és encara al forn. I per als últims viatges, ni la motxilla no està preparada. — A Laxe, un poble a tocar d'aquell Atlàntic que tanta vida i tanta mort ha regalat als mariners gallecs, Espinàs repassa amb ironia les qualitats que, segons un savi del segle XVIII, ha de reunir un bon viatger, que no són altres que dominar les matèries: «història natural, mineralogia, metal·lúrgia i química; matemàtiques, mecànica, hidrostàtica i hidràulica; perspectiva, geografia, navegació i construcció de vaixells; agricultura i llengües...». I com que la llista encara no ha acabat, no cal continuar per concloure que dec ésser un pèssim viatger.

Però, així i tot, un matí d'agost de 2004, a Perpinyà, ens hi hem trobat bé. Hem gaudit de l'esplèndida arquitectura gòtica del Palau dels Reis de Mallorca que ja coneixíem i, a més, de l'exposició d'escultura, pintura i orfebreria que ara s'hi ha organitzada amb material recollit per tota la comarca rossellonesa i muntanyes adjacents: és obvi que Perpinyà exerceix amb orgull de capital del que nosaltres anomenam la Catalunya Nord i els francesos, les *Pyrénées-Orientales*. El títol mateix de l'exposició és un autèntic reclam perquè ens hi acostem: *Seguint els passos dels reis de Mallorca*. I el contingut fa honor al títol: obres gòtiques de qualitat, presentades amb un muntatge original. El Consell General dels Pirineus Orientals, l'organisme francès responsable de l'esdeveniment, ha fet una feina lloable. Fins i tot la llengua catalana hi és present, encara que menys del que seria desitjable, a les explicacions de l'exposició. Les mancances que-

den, en part, compensades pel catàleg publicat pel grup editorial El Punt, escrit íntegrament en català.

Sí, el muntatge és una convidada a trepitjar novament els llocs d'on procedeixen les obres exposades: Cotlliure, Prada, Elna, Ceret..., seguint les petjades d'aquells monarques mallorquins, descendents del rei En Jaume, que foren els senyors de la plana del Rosselló i de les muntanyes del Capcir, del Conflent i del Vallespir, des de mitjans del segle XIII fins a la meitat del XIV. Per desgràcia, haurem d'esperar una altra ocasió per fer de viatgers per aquelles contrades, de «pèssims» viatgers per descomptat.

Ara, el nostre rei En Jaume fa la planta que li deixen els coloms que l'emmerden a la plaça d'Espanya de Ciutat, segons encertada definició del poeta Bartomeu Fiol: «Ésser rei per a això!»; així comença un poema del seu llibre *Contribució de bàrbars* (Campos, 1980).

Ara, els qui fan planta són uns altres. I passam pena de perdre el seu *glamour* perquè les autoritats i institucions asturianes cerquen una residència adequada per regalar a la senyora Letizia i el seu marit. Una llar on puguin trobar aixopluc, encara que sigui entonant allò de «estimada caseta mia, per pobra que sia». Tenim el que ens mereixem, mai no sabem estar a l'altura de les circumstàncies: un iot luxós regalat al sogre, i a la senyora, ni una humil pastera. Per això, no ens ha de sorprendre que les gestions asturianes facin tec. I, com que diuen que la família és la cèl·lula fonamental d'aquesta societat, ¿que seria massa demanar que, a la residència asturiana, hi cabessin també els sogres, les cunyades, els cunyats, els nebots i les nebodes de la senyora Letizia? Ei, només si pot ser.

Més o manco cada any per aquestes dates passa el mateix entre els col·laboradors d'Es Saig: hi ha comentaris sobre el perill que qualque any, després d'haver descansat un mes, es rompi la continuïtat de la revista. Es curiós com un mes sense omplir la o les planes de la revista, fa que costi més tornar a agafar el ritme. Possiblement sigui efecte de la calor estiuenca, que fa més ganes d'anar a la mar o a la piscina que posar-te davant l'ordinador... No ho sé, però el fet és que aquest comentari el sentim pràcticament cada any. Ara bé, per sort, o per desgràcia, sempre, fins avui, hem remuntat aquest estat d'ànim i la revista torna a sortir puntualment. Un comentari que hem sentit, tant entre els col·laboradors com entre alguns lectors, és que un dels mèrits d'Es Saig és la constància i la continuïtat des d'aquell, ja llunyà, desembre de l'any 80 i que cap mes ha deixat d'acudir a la seva cita mensual.

Bé, i cada any aquest mes de setembre hem de parlar un poc de les ja llunyanes festes de Sant Jaume. Enguany no voldríem repetir el mateix de cada any, sobre si són llargues o curtes, si hi ha molta o poca participació en alguns actes, ... Gent, com darrerament, n'hi ha hagut molta a la majoria d'actes, especialment al sopar a la fresca, que fou realment multitudinari i va estar molt ben organitzat, quant a la dis-

tribució de taules, per part de l'Ajuntament (també hem de dir-ne les coses bones). Aquest sopar convendria replantejar-lo, o veure si convindria fer-hi qualque canvi, ja que per a bastants dels assistents es fa un poc llarg i pesat (segur que n'hi ha molts, la majoria, que ho troben perfecte,... aquest és un comentari sentit entre alguns assistents, res més). Això sí, tant en aquest sopar com a molts altres actes la nota negativa per molts fou el renou, el so dels altaveus era realment insuportable, tant al sopar com a les carreres de bicicletes (enguany, per cert, molt ben organitzades, ens digueren), a la berbena, al cine a la fresca, etc., etc. Es difícil, o impossible, parlar dues paraules seguides amb els teus veïnats...

A més del volum del so dels equips de les festes, també volem fer esment que l'inici de les prefestes pareixia que estava un poc desorganitzat: no hi havia el programa fet i, tot i que estava publicat a **es saig**, bastants d'actes es varen canviar. Pareix que a darrer minut encara s'enllestia el programa. També ho deim, perquè molts d'actes no estaven del tot explicats i ens remetien a "vegeu programes a part". Això és una tudada de paper i embulla. Tampoc no hi va haver totes les paperines penjades a plaça durant la primera verbena.

Es nota, durant tot l'estiu, que la gent està de vacances, o jubilada, i que es troba bé, molt bé, a la fresca a plaça, o caminant i passejant, o asseguts davant ca seva si tenen la sort de viure a un carrer amb poc trànsit, cosa que avui és realment una sort. Aquesta situació vacacional s'ha notat per ventura més enguany per la temperatura ambient, que no ha tengut res a veure amb l'any passat, que va fer una calor insuportable. La gent ha pogut dormir, en general, i això fa que estigui de més bon humor. Ara bé, sentírem que la piscina municipal no ha tengut gaire gent, molts de dies; l'explicació pot ser el fet de no fer tanta calor, però un comentà que havíem de tenir en compte la quantitat de piscines particulars que hi ha a Algaida, tant dins el poble com, sobretot, a les cases i casetes de fora vila. I això fa que a les piscines particulars hi vagin no solament els de la casa, sinó també els amics, sobretot els més joves. Es un símptoma de que hi ha duros, al poble, encara que, com diuen, van a redols, no és pertot igual.

Un sord

Defuncions

Francisca Oliver Capellà
Va morir dia 29 de juny
als 85 anys.

Joan Martorell Coll
Va morir dia 9 de juliol
a l'edat de 74 anys.

Llorenç Antich Trobat
Ens deixà dia 11 de juliol.
Tenia 70 anys.

Maria Garau Llabrés
Morí dia 1 d'agost
als 70 anys.

Jaume Puigserver Oliver
Va morir dia 11 d'agost
a l'edat de 49 anys.

Naixements

Joan Crespí Macías
Fill de Guillermo i Maria Isabel.
Va néixer dia 27 de juny.

Adrian del Sol Ripoll
Fill d'Óscar Tomàs i Eulàlia.
Va néixer dia 30 de juny.

Paul Justus Ebentheur
Fill de Marco i Viviane
Va néixer dia 27 de juliol.

Aina Maria Fuster Díaz
Filla de Santiago i Odalys.
Va néixer dia 11 d'agost.

Un **fanal** és: “Una capsa formada generalment d’un bastiment metàl·lic i que té una o més cares de vidre, dins la qual es posa un llum que calgui guardar del vent o de la pluja”. O també: “Aparell d’il·luminació de la via pública consistent en una font de llum, abans de gas i ara elèctrica, que sovint s’instal·la en una caixa fixada en una paret o en un pal vertical”.

“Fanaler”: Era l’home encarregat d’encendre i apagar els fanals. També se’n diu d’una persona a qui agrada fer fanals, que és ostentós i vanitós.

Refranyer

“El malalt en la cara porta el fanal”: Vol dir que les persones malaltes no poden dissimular-ho, perquè en porten senyals a la cara. “Estar com un fanal”: Estar molt dèbil o marejat.

Topònims

“Pla de fanals”: Al terme de Selva, situat entre la penya de Sa Senyora i la plana Forana. “Son Fanals”: Possessió del terme de Pollença, situada a la vall de Colonya, vora el camí de Lasserell i entre Ca l’Hereu, Son Eixartell, Son Sureda Barbalot i Colonya.

Cançó

Na Catalina, quan jeu
té es cap a sa capçalera,
i es fanal de sa cantonera,
li fa llum damunt es peü.

Pista

Es troba, aquest fanal, a un lloc emblemàtic i fúnebre del nostre terme. Si afegim que confronta amb *S_n D_v_rt_t* i *S_n _l_gr_*, ja haurem donat massa pistes.

Solució del mes passat

El portell protagonista d’aquesta secció a *es saig* anterior dóna accés a la possessió de Son Real des de la carretera de Manacor, com molts haureu endevinat.

M. F.

Santa Tecla

Es tracta possiblement de la primera màrtir cristiana i per això alguns sants pares grecs es refereixen a ella com a proto-màrtir, la mateixa denominació que s'aplica a sant Esteve, del qual parlarem ja en aquesta secció.

De fet és una santa de vida llegendària que és coneguda per les *Acta Pauli et Theclae* que són considerades apòcrifes. Segons aquestes actes, Tecla era de pares nobles, nascuda a Iconi, a l'Àsia Menor. La seva família era pagana, però ella es convertí al cristianisme gràcies a la predicació de sant Pau, al qual va acompanyar en la seva tasca evangelitzadora.

Diuen les citades actes que Tecla era obligada pels seus pares a casar-se amb el seu promès, un noble de nom Tamir. Davant la seva negativa, la denunciaren al governador que l'amenaçà de cremar-la viva si no rectificava; i efectivament s'encengué una gran foguera on tiraren la jove, però una inesperada pluja apagà les flames i Tecla en sortí il·lesa. Aleshores el tirà decidí que fos menada a l'amfiteatre i allà fos devorada per tigers i lleons. Acudí a veure l'espectacle una gernació que presencià com les feres es prostraven mansament als peus de la jove. El clam unànime de la multitud demanant la llibertat de Tecla va atemorir el governador pel perill d'una sedició del poble. Tecla es retirà a Selèucia i es dedicà a l'oració i a una penitència severíssima fins a la seva mort, cap a l'any 65, en circumstàncies que no estan clares, però que en general apunten al martiri. L'emperador Zenó manà de dedicar-li un temple molt visitat per la devoció a la santa i pels miracles que s'hi produïen.

Un lloc on la santa va tenir una reverència especial fou a Tarragona, ciutat de la qual és patrona. Recordem que suposadament sant Pau evangelitzà Tarragona i ja hem dit que la nostra santa fou deixeblla directa de Pau de Tars; aquesta relació explicaria la devoció de què santa Tecla gaudí a Catalunya. Tarragona desitjava tenir una relíquia de la santa i quan s'assabentaren que el rei d'Armènia en tenia un braç demanaren al rei Jaume II d'Aragó, el Just, que enviàs ambaixadors per aconseguir la preuada relíquia, com realment succeí cap a l'any 1320.

La seva festa se celebra el 23 de setembre, a l'entrada de la tardor.

Una passejada, dues estampes...

es saig

Les persones que ens governen són bones persones. Ja ho sabíem, i ara en tenim una prova més: de petits, ni els pares ni els mestres no els castigaren mai de cara a la paret. Perquè mirar les parets, i també els núvols, estimula la imaginació. Ho recomana Leonardo da Vinci: a les taques de les parets i als contorns de les nifulades, hi podem trobar totes les formes que necessitam. Però Leonardo era un artista, i els nostres governants són pragmàtics: resolen els problemes públics i privats tirant-s'hi més amb el cos que amb l'ànima, posant-hi les mans i qualsevol altre apèndix del cos que no sigui el cervell. El que dèiem: són bones persones.

Miquel Serra

Número 45

Amb motiu de les festes dels Sants Metges, *es saig* solia dedicar unes pàgines especials a Pina en el número de setembre; i així al núm. 45 (setembre de 1984) la portada recollia una fotografia dels al·lots de l'escola de Pina del 1930, una foto amb 40 nins petits tots ells identificats. La xerradeta la protagonitzava un pinero destacat, el P. Gaspar Munar, fill il·lustre d'Algaida, que parlava amb en Pere i en Joan Mulet de la seva trajectòria com a capellà i com a investigador. I a la secció dedicada a Pina, a més dels comentaris i notícies recollides per Xesc Oliver, hi trobam una glosa d'en Bernat Coll a la Mare de Déu de Son Perot.

L'editorial era una crítica a tots quants fan “vot d'ignorància”, de passotisme, i advocava per una actitud de reflexió i prudència. En Calaix Desastre parlava del parc d'animals prehistòrics plastificats (era un tema d'actualitat). N'Andreu Majoral, “Ses Escoles”, parlava de problemes que hi havia hagut al nostre col·legi públic. I n'Alexandre Pizà ens donava consells per fer front a una malaltia que tots hem patit: la diarrea.

En aquest número s'iniciava una secció que va ser molt polèmica: amb el títol “Obres il·legals?” presentava a cada número dues fotos de casetes de fora vila presumptament il·legals. Segons els responsables (la secció no duia cap firma), la intenció era “despertar la consciència de tots davant aquest desgavell urbanístic que no du camí d'aturar-se”. Com dèiem, hi va haver molts de comentaris de tot signe davant aquesta iniciativa.

Hi havia les altres seccions habituals i, pel que fa a la pluviometria, us direm que durant l'any agrícola va ser de 362'2 litres; segons ens informava l'apotecari Gabriel Martorell, aquesta quantitat era la més baixa registrada des de l'any 1933, ja que en tot el període que va del 1933 al 1983 mai s'havia baixat dels 400 litres. L'escassetat d'aigua va ser llastimosa.

Finalment, us direm que hi havia una foto d'una representació teatral de principis del 60 (“Don Ventura veranea”) i la convidada de Pere Fullana a la seva ordenació com a prevere.

La ceba marina

Urginea maritima (L.) Baker

Etimologia

El nom comú que se li dona a aquesta planta fa referència al fet que presenta un bulb gros que s'assembla molt a la ceba; si bé, l'adjectiu atorgat "marina" no és molt adequat ja que la podem trobar des del nivell de la mar fins gairebé al cim del Puig Major.

Descripció

Planta de la família de les Liliàcies. És una planta perenne, bulbosa –el bulb pot assolir els 15 cm. de diàmetre i està cobert de túniques coriàcies de color ocre-vermellós. Tots els bulbs estan formats per les arrels, una tija aplanada (el disc endurit de la base del bulb) i per les beines de les fulles que en formen la part carnososa. La part aèria d'aquesta planta està formada per les fulles, disposades en roseta basal, lanceolades, glabres, de color verd fosc lluent. Aquestes fulles, grosses, sorgeixen posteriorment a la floració de la planta. La tija que veim normalment és, en realitat, un escapus floral, és a dir, un llarg peduncle sobre el qual s'assenten les flors. Aquest escapus pot assolir el metre i mig de llargària, fins i tot rarament una mica més. Les flors es disposen a la meitat distal d'aquesta falsa tija, ho fan en raïm multiflor. Les flors són blanques, a vegades amb nervis verdosos. Aquestes flors presenten un calze format per tres sèpals lliures i una corol·la també constituïda per tres pètals lliures. Totes sis peces presenten el mateix color i, gairebé, la mateixa forma (els pètals són una mica més estrets que els sèpals), la qual cosa els dona aparença de presentar sis pètals i no tenir calze. L'androceu

està format per sis estams, amb les anteres dorsifixes (la unió entre el filament i l'antera es fa per un únic punt situat al dors de l'antera, la qual cosa els dóna molta mobilitat), de color verd-groguenc. El gineceu és súper i està format per tres carpels soldats formant un ovari, un estil i un estigma. Els fruits són càpsules grans, de forma obovada i secció trígona. En obrir-se alliberen unes llavors aplanades, alades, de forma obovada i color negre lluent.

Floreix entre els mesos de juliol (a les poblacions situades a major altitud) i octubre (les poblacions més baixes); a Algaida la podem veure entre setembre i octubre. Fructifica poc després (octubre, primeries de novembre). Les fulles apareixen a partir de novembre, quan s'estan alliberant les darreres llavors.

És una planta de llocs generalment remoguts i pedregosos, sovint la podem trobar en els carritxars, arbocerars, alzinars, etc., prop de clarianes i vores de camins.

És una planta de distribució mediterrània. A Balears viu a totes les illes. En general, és una espècie bastant comuna. L'he localitzada aquí i allà, però és més abundant a la serra de Cura (Galdent).

Usos tradicionals

El bulb de la ceba marina conté escilitina, substància semblant a la digitalina i que, per tant, actua sobre el cor augmentant-ne les pulsacions i la tensió; aquest efecte implica que la planta sigui fortament verinosa. A petites dosis s'usa coma expectorant i diürètic, sempre sota vigilància mèdica, ja que les dosis recomanades són molt petites. Administrada per via oral provoca el vòmit. A més, el suc de la ceba provoca l'aparició de bòfegues a la pell. Els pagesos, seguint un costum heretat dels àrabs, en sembraven al peu dels arbres fruiters per evitar que les formigues s'enflassin als arbres.

Reestructuració de l'Equip de Govern

Per mor del pas del regidor Pere Sales Mascaró, representant del PSM – EN, a l'oposició, el batle va signar els decrets pels quals nomena els tinents de batle i els vocals de la Junta de Govern Local.

Primer tinent de batle:

Antònia Ramis Oliver, PSOE

Segon tinent de Batle:

Pere Fullana Falconer, UM

Tercer tinent de Batle:

Francesc Miralles Mascaró, PSOE

Per altra part, també es nomena na Margalida Trobat Vega, Presidenta de la Comissió Informativa de Promoció Econòmica.

Elecció Jutge de Pau

Acabat el termini per a la presentació d'instàncies per cobrir el càrrec de Jutge de Pau d'Algaida i havent-se presentat una sola sol·licitud, l'Ajuntament Plenari, a la sessió ordinària que va tenir lloc el passat 1 de juliol, va acordar per unanimitat proposar a la Sala de Govern del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears el nomenament d'en Bartomeu Gomila Bibiloni per al càrrec de Jutge de Pau d'Algaida.

Adquisició de terrenys annexos al cementiri municipal de Randa

A la mateixa sessió, es va acordar per unanimitat l'adquisició d'una parcel·la de 707,273 m² de superfície, situada al costat del cementiri municipal de Randa i propietat d'en Francesc Socias Costa, per un import de 4.291,23 €. El passat 30 de juliol, davant el notari va tenir lloc la compra d'aquesta finca.

Aquests terrenys serviran per habilitar un aparcament de vehicles annex al cementiri. D'aquesta manera s'evitarà el perill que suposa estacionar els vehicles a la carretera que va cap a Randa i Montuïri.

Adquisició de terrenys annexos al col·legi públic Pare Pou

També es va acordar per unanimitat l'adquisició de terrenys per a l'ampliació del recinte escolar, ubicats al carrer Ribera, 39 i al camí de l'Estació, 1. La primera parcel·la, amb una superfície de 479,43 m² ha estat adquirida a en Carlos Andreu Sancho per un import de 15.574,40 €; la segona, amb una superfície de 181,32 m² ha estat adquirida a na Francisca Mulet Gomila per un import de 5.890,23 €. Ambdues parcel·les varen ser comprades davant notari el passat 30 de juliol.

Aquests terrenys figuraven com a zona d'equipaments escolars a les normes subsidiàries i serviran per poder ampliar l'actual recinte escolar. Així, la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears podrà realitzar l'ampliació dels edificis escolars, tal com us informarem al passat número d'aquesta revista.

Aprovació del text refós de les Normes Subsidiàries

A la mateixa sessió es va aprovar amb els vots a favor de l'equip de govern (PSOE – UM), del representat del PSM-EN i amb la abstenció del regidors del grup Popular el document que dona compliment a les prescripcions de l'aprovació definitiva, per part de la Comissió Insular d'Urbanisme, de les Normes Subsidiàries de Planejament Urbanístic del municipi d'Algaida.

Aquest document recull les prescripcions que en el seu moment va dictaminar la Comissió Insular d'Urbanisme. Ara pertoca a la Comissió Insular d'Urbanisme del Consell de Mallorca aprovar definitivament aquest document.

Embelliment creu des Colomer

Durant les festes de Sant Jaume es varen inaugurar les obres que s'han realitzat a l'entorn de la creu del Colomer. El cost d'aquesta

obra ha estat de 20.706,00 €, que ha estat finançat en un 50% amb fons europeus, un 25 % pel Govern de les Illes Balears i un 25 % per l'Ajuntament d'Algaida.

Construcció cotxeres municipals

Durant el mes d'agost han acabat les obres de les noves cotxeres situades al recinte de l'Escorxadador, que serviran com a garatge per als vehicles municipals. El seu cost ha estat de 22.868,21 €, obra finançada íntegrament per l'Ajuntament.

Adjudicació de les obres d'ampliació de la Casa de la Vila

D'acord amb la proposta de la mesa de contractació, la Junta de Govern Local, celebrada l'1 de juliol, va adjudicar a l'empresa *Ortiz Construcciones y Pavimentos SA* les obres d'ampliació de la Casa de la Vila, per un preu de 489.046,70 €, la qual cosa ha suposat una baixa de 33.997,90 € sobre el preu de licitació, 523.044,60 €. Aquesta obra està inclosa dins el Pla d'Obres i Serveis del Consell de Mallorca per a l'any 2004 i compta amb el finançament del Consell de Mallorca amb un 80%, el Govern de les Illes Balears amb un 11,5 % i l'Ajuntament amb un 8,5 %.

Les obres, que consisteixen en l'habilitació de l'edifici que en el seu moment va adquirir l'Ajuntament annex a la Casa de la Vila com a oficines municipals, començaran a principis del mes de setembre.

Adjudicació de les obres de millorar del carrer Cavallers

Segons l'acord de la mesa de contractació, la Junta de Govern Local, reunida el passat 22 de juliol, va acordar l'adjudicació de l'obra de pavimentació i millora del carrer Cavallers – camí del Cementiri, 1a fase, a l'empresa *PYOCSA* per un preu de 123.000,00 €, sobre un preu de licitació de 128.512,84 €. Aquesta obra està finançada en un 50% amb fons eu-

ropeus, un 25 % pel Govern de les Illes Balears i un 25 % per l'Ajuntament d'Algaida.

Les obres, que començaran durant el mes de setembre, consisteixen en pavimentació, millora, construcció de voravies, nou enllumenat públic, mobiliari urbà (bancs, papere-res) del tram del carrer Cavallers que va des del quarter de la Guàrdia Civil fins al final del casc urbà d'Algaida.

Aquesta és la primera fase d'un projecte que preveu la millora del camí del cementiri.

Reforma de la plaça de Pina

A la convocatòria del Pla d'Obres i Serveis del Consell de Mallorca per a l'any 2005, l'Ajuntament d'Algaida té previst sol·licitar la substitució i ampliació de l'enllumenat públic de Pina i la reforma de la seva plaça.

A partir dels estudis previs realitzats per l'arquitecta municipal, Aina Cifre Bibiloni, l'Ajuntament ha proposat que siguin els veïns i veïnes de Pina els que elegeixin el projecte definitiu.

Per això, s'ha realitzat durant el mes d'agost una exposició pública de les quatre opcions que ha dissenyat l'arquitecta, on la gent de Pina ha pogut estudiar i exposar les seves opinions i suggeriments sobre la reforma de la plaça.

Per analitzar les propostes i fer el seguiment del projecte, s'ha creat una comissió representativa dels veïns i veïnes de Pina, que conjuntament amb el Consistori escolliran el projecte definitiu. Una vegada redactat i aprovat per l'Ajuntament es sol·licitarà la seva inclusió dins el Pla d'Obres i Serveis per a l'any 2005.

Parc verd d'Algaida

A finals del mes de juny es va encendre el parc verd d'Algaida que va provocar la destrucció de la major part de contenidors (envasos, vidre, paper).

Durant aquests mesos, s'han realitzat obres d'ampliació d'aquest punt d'abocament i selecció de residus, així com l'estudi de la viabilitat d'instal·lació de vigilància per a un major control d'aquest indret, per al seu bon ús, per establir un horari d'obertura i tancament del parc verd i també l'ampliació de recollida d'altres fraccions, poda, voluminosos, ferralla, etc.

Actualment estam pendents que el Consell de Mallorca reposi els contenidors cremats i es facin les noves separacions i instal·lacions necessàries per poder tornar obrir als usuaris el parc verd.

Adquisició d'un nou vehicle per a la brigada municipal

Durant el mes d'agost s'ha adquirit un nou vehicle per a la brigada municipal.

Escola Municipal d'Infants

El curs escolar 2004 – 2005 de l'Escola Municipal d'Infants començarà el proper 6 de setembre. Durant els primers dies els nous alumnes faran el període d'adaptació.

Per altra part, durant aquest curs que està a punt de començar, s'aplicarà la nova ordenança fiscal reguladora de la taxa de l'Escola Municipal d'Infants, que fou modificada a la sessió plenària del passat 1 de juliol i que afecta els descomptes previstos a les mensualitats.

Així, gaudiran d'una tarifa reduïda en un 20% en les quotes mensuals les famílies que estiguin afectades per alguna de les circumstàncies següents:

- Famílies considerades nombroses segons la legislació vigent.
- Aquelles famílies que tinguin un infant amb necessitats educatives especials.
- Famílies en què el tutor o la tutora de l'infant siguin els padrins o altres parents.
- Famílies que tinguin dos o més infants ma-

triculats a l'escola municipal. Aquest darrer punt és el que s'ha afegit a la modificació d'aquesta ordenança.

Per poder donar un millor servei durant el primer trimestre que coincideix amb el període d'adaptació dels infants, l'Ajuntament contractarà una auxiliar de jardí d'infància.

Escola Municipal de Música

Els dies 6, 7 i 8 de setembre s'obre el període de matrícula de l'Escola Municipal de Música a la biblioteca municipal. Les classes començaran el 15 de setembre.

Presentació de les Obres Completes de Pere Capellà

El passat 15 de juliol, coincidint amb les festes de sant Jaume, es va presentar el primer volum de les Obres Completes de l'escriptor algaidí, Pere Capellà i Roca. L'acte, que va tenir lloc a l'auditori del casal Pere Capellà, fou presentat per en Gabriel Majoral, na Maria Magdalena Alomar i en Francesc Moll, editor del llibre.

L'Ajuntament d'Algaida ha col·laborat en l'edició d'aquest llibre.

Presentació del número 839 de la revista Lluç

El divendres 30 de juliol va tenir lloc a l'auditori del casal Pere Capellà la presentació del número 839 de la revista Lluç. Aquest número dedica un estudi monogràfic a l'escriptor Pere Capellà, coincidint amb el 50è aniversari de la seva mort.

L'acte fou presentat per l'historiador algaidí Pere Fullana Puigserver i per l'editor de la revista, Leonard Muntaner.

Home de paraula

He conegut profundament en Llorenç Móra sobretot els darrers deu anys. Al llarg d'aquest temps he tingut múltiples oportunitats de compartir complicitats i sentiments profunds amb una persona extraordinàriament humil, però conscient del seu paper sempre singular i únic. En les reunions, trobades i encontres mai no es considerava important ni imprescindible, però n'esdevenia un element essencial. La seva manera particular d'entendre i d'interpretar la quotidianitat amb una dosi, gens comuna, d'humor i d'ironia completaven una personalitat especialment atractiva. En molts aspectes ell ha esdevingut, al llarg d'aquest temps, un mestre, una persona amb contacte amb el qual sempre aprenia, descobria i afegia perspectives noves al meu univers simbòlic. N'admirava la seva capacitat i agilitat per trobar la paraula que millor fotografiava allò que no es veu, però que es viu. Hereu de la tradició químicament més pura de la glosa popular, en Llorenç sabia empeltar constantment tanyades de casta a una realitat eixorca o borda. Llorenç, al llarg de tota la vida, ha fet servir la paraula com a bisturí per guarir una societat permanentment malalta d'esperit, per curar una ciutadania desitjosa de trobar camins nous, assequibles, creïbles i estimulants. El seu glosat no ha estat mai convencional, ni trivial, ni ordinari. Més aviat –i aquí rau una de les seves característiques principals ha estat un glosat, el seu, intel·ligent, punyent, compromès crític i pedagògic. Intel·ligent no només perquè en Llorenç, com a bon glosador d'ofici, utilitzava prou bé els mecanismes literaris i coneixia en profunditat l'art de la poesia popular, sinó sobretot perquè era el resultat d'una capacitat ràpida, exhaustiva i subtil d'anàlisi de la realitat. Només una persona amb criteri, intuïtiva, perspicaç i subtil és capaç de posar noms a les coses i col·locar-los estratègica-

ment i a una velocitat de vertigen en versos rimats. Punyent, perquè aquesta intel·ligència natural i adquirida la feia servir per deixondir, per despertar consciències adormides o narcotitzades pel conformisme i el pessimisme d'una societat que arrossega tots els mals del neocaciquisme dretà i empresarial i el conformisme insatisfet, sospitosament antropològic, dels mallorquins. Compromès, perquè emanava d'una vida i d'una experiència particular de sofriment i de repressió. En Llorenç se sentia membre actiu de la comunitat invisible dels vençuts i silenciats pel feixisme i, com a conseqüència d'això, feia de la seva vida un testimoni de militància a favor de la llibertat, la democràcia i els valors més profunds de la utopia republicana. En aquest sentit, Llorenç proclamava la seva adhesió al republicanisme d'esquerres, al catalanisme del país i dels Països Catalans i al pacifisme. Un antimilitarisme actiu, gens esnobista, sinó més aviat com un gest de generositat, de memòria i de reconciliació, com a víctima que havia estat durant la seva infància de la violència política. Tanmateix, la seva obra és essencialment de crítica social i política, perquè Llorenç Móra mai no es desclassà ni desertà del seu origen social, i es mantingué lleial a les reivindicacions de les classes populars illenques, a la defensa del territori i dels particularismes identitaris del país. Des d'aquesta òptica utilitzà la glosa com un gènere literari per fer periodisme d'opinió política, diàriament i puntual. Finalment, val la pena destacar el caràcter didàctic i pedagògic d'una vida i una obra destinades a reproduir valors, a denunciar contravalors socials i a ensenyar senzillament, i als senzills, que valia la pena ser lleial, coherent, caparrut i constant per defensar el projecte de vida, sense vinclar-se mai.

Gràcies, Llorenç.

Pere Fullana

Transcrit del Diari de Balears

Un punt negre al Sol

Dia 8 d'aquest mes, ha fet tres mesos que el planeta Venus va passar entre nosaltres, la Terra, i el Sol. Era una espècie d'eclipsi, però com que només era un puntet petit que travessava la nostra estrella, quasi no es veia a simple vista. Aquest fenomen, anomenat també *trànsit*, es produeix d'acord amb les lleis que regeixen el moviment dels planetes, les quals foren formulades pel famós Johannes Kepler, el mateix astrònom que va predir per primera vegada els trànsits dels planetes Mercuri del 7 de novembre de 1631 i de Venus el 7 de desembre del mateix any, fet que desembocà en algunes xafarderies referides al fet que això era fruit d'un mag o endeví.

Mercuri, pel simple fet d'estar més a prop del Sol i fer-hi les voltes a més velocitat, fa tretze trànsits cada segle, mentre que Venus només ens permet observar aquesta espècie d'eclipsi tretze vegades cada mil·leni.

El problema és que el nostre sistema solar no és perfecte: no té els planetes girant en òrbites rodones, simètriques, exactes, sinó que són més aviat ovalades i una mica inclinades. La lluna mateixa s'observa a dies més grossa i a dies més petita, perquè seguint la seva òrbita ovalada, a moments s'acosta i d'altres s'allunya de nosaltres. Aquestes òrbites sembla que estiguin a sobre d'un mateix pla, paral·leles. Basta mirar qualsevol dibuix del sistema solar, ja que pareix com un disc pla fet de cercles. Doncs, això no és així! El cas de Plutó és el més extrem, amb una òrbita que s'acosta a girar "diagonalment" respecte dels altres planetes.

Si les òrbites dels planetes Mercuri, Venus i Terra es trobassin exactament en el mateix pla, els trànsits d'aquests planetes serien molt

més freqüents; Mercuri es veuria en aquest estat tres vegades a l'any i Venus, una vegada cada dos anys.

La llàstima és que l'òrbita de Mercuri té una inclinació de 7° respecte a la de la Terra i la de Venus és de $3,4^\circ$ (les majors entre els planetes del sistema solar, si s'exclou el cas excepcional de Plutó). Per mor d'aquesta inclinació, només coincidim en dos punts concrets en l'òrbita de Venus (vegeu el dibuix). La línia blanca de la imatge, que talla pel mig les dues òrbites, és el lloc on els dos planetes poden coincidir i formen una recta perfecta que els uneix al Sol, és a dir, quan es produeix el fenomen de trànsit.

Ha de quedar clar que els trànsits només s'observen en els planetes que hi ha entre nosaltres i el Sol; és lògic, no? Els de Mercuri són molt més freqüents que a Venus, ja que hi ha deu vegades més possibilitats d'haver-n'hi.

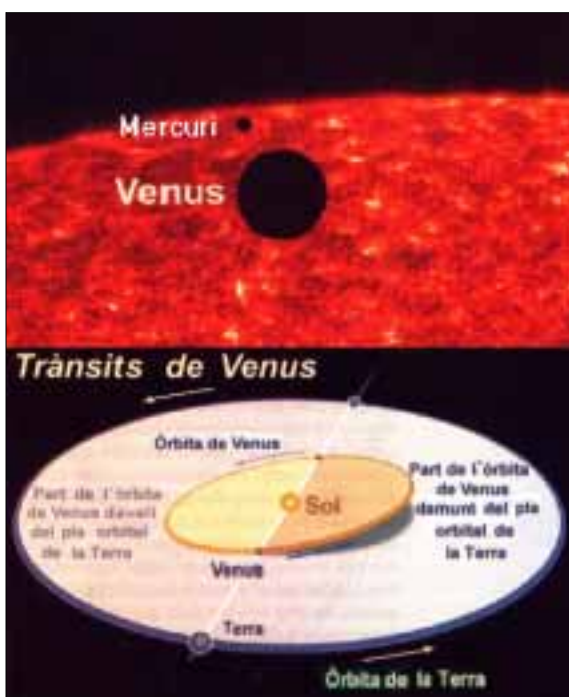
El darrer trànsit de Venus fou al 1882, és a dir, al passat segle XX no en va tenir cap, fet que significa que abans del juny, cap persona viva havia observat aquest fenomen astronòmic de Venus. De Mercuri sí, el darrer fou al 1999.

A l'actualitat, hi ha hagut els trànsits del juny passat i un de previst al 2012, però no serà observat totalment des d'Europa. El més estrany és que aquests fenòmens venen en parella, amb uns quants anys de separació només; és curiós, eh? I normalment un s'observa des d'Europa i l'altre no. Les darreres parelles foren les de 1761 i 1769 i les de 1874 i 1882, mentre que la pròxima serà després de transcórrer més d'un segle, la dels anys 2117 i 2125.

Finalment, avisaré que el Sol pot ser perillós per a la vista, i que s'han de prendre precaucions a l'hora d'observar-lo, ja sigui en un simple eclipsi o en l'observació del pròxim trànsit del 2012, per si algú hi està interessat. És molt important recalcar que MAI s'ha d'intentar observar el Sol, ni a simple vista, ni a través de cap instrument òptic sense la protecció adequada, ja que pot provocar danys irreparables a la nostra vista. Per contemplar la nostra estrella, hauríem de posar-nos algun filtre o unes simples ulleres homologades (aquelles típiques) davant dels ulls.

A dalt, imatge on es comparen les grandàries dels planetes Venus i Mercuri durant els seus trànsits vists des de la Terra.

A baix, gràfic dels plans de les òrbites de Venus i la Terra, on s'observa la lleugera inclinació del primer.

Escacs

Durant els mesos de maig i juny, se celebraren a Binissalem els campionats de Mallorca d'escacs individuals a les seves respectives categories. Participaren sis jugadors del club algaidí: en Toni Ripoll, en Jordi Valls i en Joan Crespí a la 1a categoria; en Sebastià Massanet, a la 2a; i en Jaume Juan i en Joan Vanrell a la 3a.

Cal destacar l'actuació d'en Sebastià Massanet, que va ser el campió de 2a categoria i, en conseqüència, va ascendir a la 1a. La resta varen conservar la categoria. A més, Sebastià Massanet va ser el guanyador del Torneig de Sant Llorenç del Cardessar.

El Club d'Escacs Algaida va ser convidat a participar al torneig per equips que es fa a la vila d'Andratx, on l'equip algaidí es va fer amb el torneig, després d'una forta lluita amb l'equip local.

També, hem de destacar la cinquena posició de Joan Crespí al torneig de Campos, ja que la participació era d'un nivell bastant alt.

Torneig de Sant Jaume

Es va disputar l'XI Torneig d'Escacs de partides ràpides Sant Jaume, que va comptar amb 37 participants, alguns dels quals eren autèntics escaquistes de primera línia a les nostres illes; com ho són els cinc primers classificats, per ordre: Lester Tattersall, Joan Gayà, Xavi March, Juan Guzmán i Alejandro Martínez.

La sisena plaça va ser per al local, Toni Ripoll, que es va avançar als seus companys d'equip, Jordi Valls i Jorge Navarrete, que quedaren 7è i 8è, respectivament. El veterà Tomeu Roig, 10è, i en Joan Crespí, 11è, varen completar una meritòria actuació dels jugadors del club algaidí.

Pedro Lechado es va fer amb el premi per al millor sub-14.

es saig

Festes de Sant Jaume 2004

Fotografies de
Jerònia Pou

Festes de Sant Jaume 2004

Nova exposició d'Elisenda Pipió

N'Elisenda s'ha fet una casa, a l'algaidí carrer del Sol. D'aquesta experiència vital n'ha sorgit una experiència artística: ha traspassat al fang les vivències i reflexions que aquell fet li ha comportat. I així ha nascut *Habitatge*, l'exposició que mostrarà als mateixos locals de la Conselleria d'Obres Públiques, Habitatge i Transports, al carrer de la Palma, número 4 de Ciutat. La inauguració serà dia 9 de setembre a les 19.30 h, i l'exposició romandrà oberta al públic de les 9 a les 20 h, de dilluns a divendres. N'ha fet la presentació Maria de la Pau Janer, amb un bell text que us reproduïm a continuació.

ELISENDA PIPIÓ, DEMIÛRGA DE MANS HÀBILS

Algun dia, lluny d'aquesta terra algaidina que ha après a fer seva, Elisenda va descobrir el tacte del fang i de l'aigua. Va comprendre la seva combinació magnífica que es vessa pels dits i ens omple les mans d'una matèria elemental, senzilla. La terra, l'aigua, l'aire, el foc: els elements màgics que configuren l'essencialitat de l'univers. A la vegada, la màgia del joc. La capacitat que tenim de transformar la vida en festa.

Els déus feren les dones i els homes de fang, i els posaren a coure. El sol crema-va amb desigual intensitat, variava el temps d'exposició. Era llarga o breu l'espera. Així sorgiren totes les tonalitats de la pell. Elisenda ho sap, des de fa molt temps. Sap també que el fang cuit calla. Des del silenci, ens explica històries que hem de saber desxifrar. Per això juga amb el blanc, els grisos, els ocres. Crea formes simples, aparentment dissonants, però que tenen una harmonia profunda. S'entretén a fer incisions sobre la matèria, a salvar-ne els contorns que sobreviuen després del tacte amb les seves mans, a reconèixer la malenconia de la matèria, les textures diverses. Sorgeixen fissures, encrostaments, esquerdes. És llarg el procés d'assecament, fins que arribam al forn. Cadascun dels seus instants ens parla de la vida viscuda, de la vida per viure, de la vida que és somni.

Quan he vist les peces d'Elisenda Pipió, he comprès fins a quin punt sap fer-se còmplice de la matèria que es mou, que senyala camins. Ella també deu recordar l'art antic de gravar sobre la roca: barreja d'empremtes que acaronen el fang. Què són les cendres? Signifiquen el final del foc o poden ser un inici dels colors, de les formes? Cendres que es transformen pel foc en colors i textures. Sorgeixen, doncs, les peces d'una rotunditat simple, que té una bellesa harmònica, que és fruit de la mescla entre l'instant, el cop de geni, i l'obra llargament pensada, treballada fins a l'alè últim en nom de la bellesa.

La terra d'Algaida és prima i esquerpa, mancada de l'aigua que abunda a les terres de l'Ebre. Elisenda la coneix. En sap el tacte, i l'estima. La dona que juga amb els elements, demiürga de mans hàbils, sap que només des d'una passió intensa sorgeixen les millors creacions.

Maria de la Pau Janer

Obres completes de Pere Capellà

Amb el patrocini del Consell Insular de Mallorca i l'Ajuntament d'Algaida, l'Editorial Moll ha publicat el primer volum de les Obres Completes de Pere Capellà. Aquest primer tom està dedicat íntegrament a la producció teatral de l'autor algaidí; en concret, inclou les peces: *L'amo de Son Magraner*, *S'hereu de sa Farinera*, *Declaracions jurades*, *Sa madona du es maneig*, *De tot i molt*, *Es tercer pagès*, *Un premi que és com un càstig* i *Sa pesta*, obres compostes durant el període 1949-1951. La presentació d'aquesta important i esperada iniciativa editorial es féu a Algaida dia 15 de juliol, dins el marc de les festes de Sant Jaume.

La presentació del primer volum de l'obra de Capellà ha estat elaborada per la professora de filologia catalana Maria Magdalena Alomar Vanrell, de la qual en reproduïm aquest fragment:

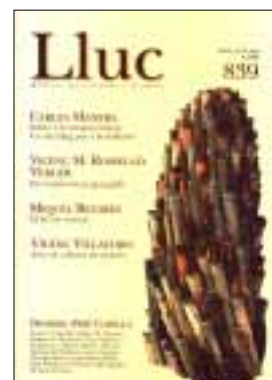

«L'obra de Pere Capellà té un gran pes en el món teatral illenc de la postguerra franquista. En sis anys va elaborar nou comèdies, dues de les quals són en vers. L'evolució d'aquesta producció demostra una voluntat ferma de creació literària per part de l'autor. Ell era un mestre ben arrelat a la seva terra que no pogué exercir la seva professió a causa de les circumstàncies polítiques adverses i, per tant, es refugià en l'àmbit teatral per tal de presentar públicament la seva obra i el seu missatge, malgrat l'entorn de rebuig oficial existent al voltant de la llengua catalana i la incomprensió que generava el teatre popular entre els sectors intel·lectuals. En vida, el seu premi fou l'èxit social i l'acceptació del públic. Després de mort, els reiterats homenatges a la seva persona i les continuades reposicions de les peces, fins avui mateix, són una prova del gran respecte cap a ell i la seva obra.

La producció de Pere Capellà fou un esperó per al redreçament cultural en el seu moment, ja que evità la desaparició del teatre mallorquí, abocat clarament a la substitució pel castellà —tant lingüísticament com temàticament— i va contribuir que no fos allò que el poder pretenia que fos: un teatre de segona categoria. Amb la seva obra i malgrat totes les limitacions a què estava sotmès, va dignificar el teatre dins la tradició més popular i es va convertir en un mestre per als autors de generacions més joves, perquè serveix de model vàlid com a punt de partida per a un teatre innovador. Avui, estam obligats a mantenir viva aquesta herència cultural tot fent-ne noves lectures des de l'òptica de joves d'avui. La publicació de les obres completes ens possibilitarà de descobrir el conjunt de la producció capellaniana.»

Monogràfic dedicat a Pere Capellà

La revista **Lluc**, que ha començat una nova etapa sota la direcció de Damià Pons i Pere Fullana, ha volgut fer la seva contribució a l'any Pere Capellà. El número 839 d'aquesta publicació inclou un dossier dedicat a l'autor algaidí amb articles de Llorenç Capellà, Maria M. Alomar, Ramon X. Rosselló, Pere Fullana i Puigserver, Mateu Morro i Marcè, Alexandre Ballester i Joan Guasp i les opinions dels actors i actrius Maruja Alfaro, Joan Maria Melis, Joan Bibiloni i Catalina Valls Aguiló de Son Servera. La presentació d'aquest número de la revista Lluc tengué lloc dia 30 de juliol al casal Pere Capellà.

Hello! How are you?? Ai! Desconectem el xip dels “guiris”, que tant si voleu com si no, l'estiu ja s'ha acabat i les nostres vacances també. Ara és hora de tornar a la feina..., en part ja ho enyoràvem! Començant una nova temporada, hem volgut aprofitar per fer alguns petits canvis en certes preguntes i així anar alternant preguntes noves i antigues i, d'aquesta manera, assegurar més la improvisació de l'entrevistat. Per cert, anant al gra, us recordau de la nostra víctima?! Ido repassau la lliçó, que el curs torna a començar!! Val la pena dur-lo al dia, ja que l'entrevista amb en Toni Suredí ha estat molt entretinguda! Llegiu-la i us posarem un positiu!!

1. Nom i malnom (si en tens i vols que t'hi coneguim).

Toni “Suredí”.

2. Edat i signe de l'horòscop.

Tenc 27 anys i som Lleó.

3. Darrer llibre que has llegit?

L'Alquimista. Tracta sobre situacions que tu creus que ja has viscut i és perquè les has somni-

Baula 10

at.

Recomana'n un que t'hagi agradat.

Aquest mateix.

4. Darrer CD que has comprat?

Axel Rudi Pell, un grup heavy.

Recomana'n un.

Qualsevol de Led Zeppelin.

5. Darrera pel·lícula que has vist?

Fahrenheit 9/11.

Quina t'ha agradat més?

Qualsevol documental sobre els Estats Units, per exemple *Bowling for Columbine* o aquest mateix, o si no, també la trilogia d'*El Padrino*.

6. Programa de televisió preferit?

Mmm... No en mir mai... Bé, el *30 minuts*.

7. Quina era la sèrie de dibuixos animats que t'agradava més?

A mi m'agradava en *Tom i Jerry*, moltíssim! Hi estava enganxat!!

8. Quin tema actual et preocupa més?

Sobretot el conflicte d'Iraq,

que ens afecta a nosaltres, a Espanya, quasi directament.

(Uuuuu! Que xerra de poc, aquest al·lot!! Tothom s'enrotlla en aquesta pregunta!!)

9. Quin moment històric t'hauria agradat viure? Per què?

M'hauria agradat viure la revolta del moviment obrer, de l'1 de maig crec, a França. Realment, perquè la gent protestava pels drets humans, per una causa justa, en què nosaltres estam implicats. Jo m'hi trob, però la gent no es veu amb coratge de fer aquestes coses, està massa manipulada. A la gent jove no li interessen aquestes coses, interessa més tenir el seu cotxe, el seu mòbil i “tira milles”. O també, viure les èpoques de revoltes estudiantils, que ara n'hi ha hagudes a Madrid, per allò de n'Esperanza Aguirre i la Universitat, per introduir la religió de nou com a assignatura obligatòria,... Això sí que em pareix greu, perquè és l'educació de la gent jove i després creixen així. Jo vaig anar a un col·legi privat, a Sant Francesc, i vaig haver de fer religió obligatòria fins a 3r de BUP... i la odii a mort!

(Ara començam a anar!! Pareix que ha intuït la nostra queixa i s'ha enrotllat, ell també!)

10. Persona o personatges que admiris? Per què?

Admir, de música sobretot, n'Enrique Bunbury, que era el cantant dels Héroes del Silencio, que ara toca en solitari. L'admir perquè va tenir una època molt bona amb Héroes, que sempre m'han agradat molt, i després va canviar de mentalitat: li agrada un altre tipus de música i ha tengut els collons de fer-ho. T'agradi o no el que fa ara, trob que ho fa bé i mai s'ha venut. M'agraden molt les lletres que escrivia... una cançó que té Crit de sang que es diu "L'ombra", l'he escrita jo per a ells i bàsicament és per l'estil d'així com ell escrivia. (Fixauvos en aquest "bàsicament", ja que més endavant serà important...)

11. Acaba la frase: Quan surt de marxa un dissabte a vespre...

em cans molt aviat!

12. Comença la frase: ...m'enfilaria damunt una cadira.

Mmm... És difícil aquesta! Si me trobàs en Bush m'enfilaria damunt unacadira! Més que res per no pegar-li!

(Volem aclarir que en Toni no sabia quin sentit havia de donar a la frase, però és que en aquesta nova secció sou lliures de donar el sentit que vulgueu a la frase. Aquesta és la gràcia!)

13. Un animal.

El ca. Bé no! Tenc un ca i l'ador, però el meu animal és l'elefant!! Tenc ple d'elefants petits per ca nostra... amb la trompa per amunt! (Aquest sí que és un animal original!)

14. Una mania.

Uf! En tenc una de molt dolenta però no sé si la puc dir... (Hem aconseguit que ens la confessàs..., però hem acordat que val més no revelar-la, encara que tot té un preu... eh Toni!?)

Ens veim dissabte!!!) Bé, una altra seria que quan jugava a futbol sempre vomitava abans de cada partit... (Per què??) Estava nerviós, però forçava la vomitada per estar més tranquil... Tenc unes manies molt rares... (Aquesta també és ben forta! Vaja mania!)

15. Un defecte.

M'anticip massa al que em diuen. No acab d'escoltar, xerr abans... perquè moltes vegades ja sé el que em diran i no ho deix dir... Bàsicament no escoltar! ("Bàsicament", com no! Us hi fixau?)

16. Una virtut.

Normalment pens amb els aniversaris i sants dels amics. Som molt despistat, però amb això hi pens (Molt bé! Pel fet de ser despistat, té més mèrit!!)

17. No podries estar un dia sense...

...escoltar música!

18. Fes un pla per a diumenge horabaixa.

Normalment vas al cinema, però no m'agrada molt... quasi sempre solc fer feina o vaig a passejar amb l'al·lota...

19. Una il·lusió.

M'agradaria tenir un grup i tocar música nostra... no he tengut l'ocasió perquè estic molt fermat aquí, bàsicament tenc poques hores... (el "bàsicament" va agafant força...) Bé, toc el que puc amb Crit de sang, però clar, tenen en Rafel des de sempre, i això que molts de pics em deixa tocar un parell de cançons als concerts, encara que no és el mateix... (Us heu fixat que vol quedar bé amb en Rafel, no serà per fer-li la bona?)

20. Una queixa.

Que el tema polític està molt malament! Em queixaria de

l'educació dels al·lots petits, a Espanya, ja en el món és molt demanar... de l'educació a les escoles... o als instituts.

21. Tria una de:

a. rosses o morenes

Morenes.

b. dolç o salat

Salat.

c. carn o peix

Carn.

d. dutxa o bany

Dutxa.

e. diari o ràdio

Ràdio.

f. esport o bar

Esport, bar és la feina, m'agrada més fer esport... sempre n'he fet.

g. Barça o Madrid

Cap dels dos... Bé, he estat tota la vida del Madrid, però si m'hagués de decantar... del Barça! No és que m'agradi el Mallorca, però com que tenc un amic que ara hi juga, m'agradaria que li anàs bé, sobretot per ell...

h. blanc o negre

Negre.

i. circumval·lació o trànsit per dins el poble

Trànsit per dins el poble. (Fent un recompte de les 9 Baules anteriors, la resposta "circumval·lació" tenia un 100 % de seguidors... i en Toni s'ha desmarcat!)

j. hivern o estiu

Estiu.

k. whisky o ginebra.

Whisky.

22. Travessaries el carrer: per topar-te amb...

... un amic.

per no topar-te amb...

... un que no em saludi (ho tendrem en compte...)

21. Si fossis:

una dona...

... m'agradarien els homes.

el president del Barça...

... hauria fixat n'Eto'o com ha fet. M'agrada la seva filosofia...

el rector d'Algaida...

... batiaria els al·lots de més grans... els demanaria si volen fer-ho o no...

22. Un racó d'Algaida que t'agradi.

El Laberint: he rigut molt allà. És un lloc on hi ha vida els caps de setmana...

Un racó que no t'agradi.

El Punt Verd, no és que no m'agradi, és que està descuidat! (que original...)

23. Una raó per:

viure a Algaida...

... el moviment sociocultural que hi ha.

no viure a Algaida...

... trob que la gent xerra molt... (una altra originalitat...) més que a molts altres pobles. Per exemple, a Montuïri hi vaig viure una temporada i crec que la gent no xerra tant...

24. La gent d'Algaida és...

Alegre, bàsicament veig la gent jove molt contenta... (Com? "Bàsicament"? No pot ser mai...) És despreocupada per coses doïdes... La gent jove d'Algaida està molt unida i, si s'han d'ajuntar per qualche cosa, es junten. A altres pobles no hi ha manera...

25. Fins quan fas comptes viu-

re a ca teva?

No ho sé. M'he comprat una casa i per ara no faig comptes d'anar-hi a viure. Supòs que d'aquí dos o tres anys.

26. Ordena (de més a menys important): doblers, salut, feina, amor, poder.

Amor, salut, feina, doblers i poder, però aquests dos darrers no m'interessen gaire.

27. Què et preocupa més (de més a menys): atur, inseguretat ciutadana, sida, droga, accidents de circulació?

Accidents de circulació, sida, droga, atur i inseguretat ciutadana. Amb aquest darrer, el govern anterior ha jugat molt amb això... amb la gent, en ficar-los por!

28. Fent referència al nou negoci on t'has ficat, s'Acadèmia, ens sabries dir quina data hi ha escrita a la façana de l'edifici? A què és referent?

No en tenc ni idea! 1878 ?? (No...) Sé que abans era una escola... I no sé si és l'any que es va fundar aquesta o l'any que es va construir l'edifici.

Ens sabries dir què hi havia més a part d'una escola?

Sí! Tot era escola, No sé si hi havia menjador o cuina..., però a devora els banys s'impartien classes, a dalt era un teatre i també es feien classes, s'hi feien representacions. Hi ha un "palco" on els professors miraven, hi ha una finestreta des d'on es feien projeccions de cinema... Ah! Sí! També va ser una taverna, que si us hi fixau, allà on hi ha els gelats, on tothom deixa les jaquetes hi ha una d'aquelles geleres antigues que estan empotrades dins la paret, que a dins hi solen estar enrajolades i tenen una porta de fusta... I, per cert, un dels clients habituals, en Ramon, va ser professor de francès aquí. Va ser

ell qui em va dir això de la gelateria. A més, he sentit a dir que els alumnes que sortien d'aquí després no susprenien mai, ja que era l'acadèmia on pagaven més i els alumnes s'espavilaven i estudiaven molt i ja no sé molt més.

(Volíem posar a prova en Toni, a veure si coneixia coses d'allà on s'havia ficat, i sincerament, un aprovat se'l mereix! Perquè encara que s'ha equivocat d'any; el correcte és 1867, ens ha contestat bastant bé la resta de pregunta. Per fonts orals, hem descobert que aquesta data, va ser l'any de construcció de l'edifici, que es va "destapar" quan es va fer la restauració de la façana, on a part de l'any, també hi ha el nom de "Raimundo Martorel", l'arquitecte d'aquest edifici. També sabem que fou la taverna de Can Daniel, al mateix lloc on és el bar actualment, i que al primer pis, s'ensenyava batxiller de ciències, com també es feien balls, representacions teatrals i projeccions de pel·lícules. Agraïm a les persones que ens han ajudat a informar-nos sobre el passat de s'Acadèmia, moltes gràcies!)

29. Què més t'agradaria que t'haguéssim demanat?

Està bé perquè toca un poc tots els temes, però faria més preguntes sobre situacions actuals problemàtiques, però concretes, en comptes de demanar què és el que et preocupa, fer que opinassin sobre un tema específic.

30. De qui t'agradaria saber aquestes coses per entrevistar-lo el següent mes?

Mmm... nom Margalida... és na "Maiolina" (na Magdalena Molleta va tenir un pressentiment el dia abans... Està tornant brui-xa!)... Més que res perquè no la conec gaire, i el poble crec que tampoc... però ara amb el fet de

fer feina un devora l'altra... És una al·lota que té un negoci igual que jo de fa poc, però el meu ja està rodat de fa anys, tenc la gent, i ella no. Ella supòs que ha de lluitar més. M'agradaria saber què troba de la gent, dels clients d'Algaida, què ha hagut de fer per guanyar-se'ls o per estirar gent d'altra banda, com es va decidir a obrir un negoci així...

31. Vols afegir qualque cosa?

Sí! Una mania! Bé, jo quasi sempre vaig de bromes, però quan em demanen qualque cosa seriosament, sempre em grat el cap, quan no vaig de pardaleria...

Au! "Bàsicament" (!?!) això ja està llest! Hem acabat l'entrevista que per repetir l'experiència amb en Mateu "Pollo", hem fet a s'Acadèmia, encara que al final hem hagut d'anar amb presses... ens hem entretengut fent una petita xerradeta política, cosa que ens ha allargat i ha fet acabar la paciència d'en Toni Oliver, que ens ha interromput per endur-se'n en "Suredí" a pescar amb altra gent... Bé, almenys hem tengut temps de descobrir quatre secretets que abans no sabíem, i "bàsicament" hem descobert algunes expressions "bàsiques" del seu vocabulari... Toni, de bon rollo! La gent que ho ha llegit s'haurà divertit una mica més! Fins al proper mes i que tengueu un bon inici de curs o tornada a la feina! Moltes gràcies per ser amb nosaltres durant un any!!! No canvieu!!

**M. Magdalena Molleta
Guillem Fiolet**

Activitats previstes

Dia 19 de setembre EXCURSIÓ AL PORT DE LA PEDRA DE L'ASE

Aprofitarem que encara som a l'estiu per anar al Port de la Pedra de l'Ase, un dels pocs racons de la costa de Banyalbufar on la mar és fàcilment accessible. L'excursió és molt curta: deixarem els cotxes a la Talaia del Verger (també coneguda com Talaia de les Ànimes) i després de vint minuts de caminada per un camí amb molt de rost, arribarem al Port de la Pedra de l'Ase, un petit port on hi ha una gran roca proveïda de dos sortints que, contemplats des del mar, pareixen, diuen, les orelles d'un ase. Ens refrescarem, però, a la tornada, suarem de valent, per mor del pendent del camí: mitja horeta d'alens espessos. La sortida serà des de la plaça a les 9 h.

Fent demagògia sobre el futur de l'economia balear

Des de fa un temps se senten tambors d'alarma sobre la situació que està patint el motor econòmic de les Balears: el turisme. De tot d'una, semblaven uns crits alarmistes per part dels poders fàctics del nostre país, contraris al Pacte de Progrés, centrats sobretot en la difunta ecotaxa com a culpable de tots els mals: els hotelers des de l'econòmic i el Partit Popular de les illes (animat i amb el suport incondicional del Govern de Madrid) des del polític.

Arribaren les eleccions autonòmiques i es produí el canvi. Com tots sabem, va guanyar el Partit Popular i, de cop i volta, la paraula crisi va deixar d'aparèixer als mitjans de comunicació. Fins i tot, el nou president, el conseller de Turisme i el d'Economia, així com també els representants dels hotelers, varen afirmar en diverses ocasions que amb les mesures que s'havien pres (derogació de l'ecotaxa, contractació de Michel Douglas o l'equip ciclista), en tan sols cent dies, havien aconseguit arreglar tot el mal que havia fet el Pacte durant quatre anys. A les fires internacionals de turisme, les reserves cap a les Balears s'havien reactivat i la present temporada prometia èxit.

Sense més dades disponibles per poder contrastar aquestes afirmacions, tots ens ho vàrem creure (alguns més que d'altres), fins que a les eleccions generals el Partit Popular

també va perdre les eleccions. El nou equip del govern va començar a donar dades sobre l'evolució del turisme a nivell espanyol, del nombre de visitants arribats i, de sobte, els illencs ens adonarem del que des de llavors s'ha anat repetint i constatant: el turisme a les Balears estava en crisi! Si bé tècnicament sembla ser que no hi ha crisi (el PIB increïblement segueix essent positiu), està clar que la sensació de la població és una altra.

Crisi o no crisi, tot sembla indicar que a les Balears enguany vénen menys turistes, durant menys dies i que gasten menys que l'any passat (any en què ja hi va haver reduccions). El nostre conseller de turisme afirma que no és una crisi de destí, sinó de producte. És una afirmació impactant, però m'aniria bé que me l'explicàs, perquè sincerament, no l'entenc. Els turistes viatgen amb unes expectatives i, que el seu viatge sigui un èxit o un fracàs, depèn que les seves expectatives es vegin complides o no amb el consum dels productes i serveis turístics del destí on viatgen. El producte que ven les Balears és de sol i platja i, per tant, som un destí de sol i platja. El destí no està format tan sols pels hotels, ni pel mitjà de transport, ni per l'organització del viatge, ni pels restaurants, ni per l'oferta extrahotelera, ni per la complementària, ni per les platges o la resta de recursos naturals, ni per l'hospitalitat de la gent, ni de les infraestructures o serveis públics, sinó per la

suma de tots aquests i d'altres factors. Aquest és el nostre destí i també producte turístic. Tot és un i no es pot separar.

Segons el meu parer, la pregunta clau no és si és una crisi de producte o de destí, sinó si és una crisi conjuntural (a curt termini) o estructural (a llarg termini). Si fos a curt termini, com ho atribuïa l'anterior Govern, com per exemple per una mala situació econòmica en els països emissors (Alemanya), o per un tipus de canvi desfavorable de la seva moneda enfront l'euro (Anglaterra), la solució podria ser relativament senzilla. Esperam que la situació econòmica en aquests països millori, mentrestant cercam altres mercats fent una bona campanya de promoció i nosaltres continuam amb el nostre model turístic que fins ara hem explotat. Ara bé, si la crisi és de caire estructural, la qüestió és més greu perquè significa que el problema no el tenen els altres, sinó que el tenim a ca nostra.

Dissortadament, jo m'inclín clarament per aquesta segona opció. Destins competidors nostres, com poden ser Croàcia, Turquia, Tunísia o el Marroc, enguany han tengut espectaculars increments de visitants (alguns de l'ordre del 20% i fins i tot del 30%), clar senyal que els habitants dels principals països emissors no han deixat de viatjar. Tant l'oferta com la demanda turística mundial aquests darrers anys ha estat canviant molt i l'adaptació del nostre model turístic a aquesta nova realitat no serà gens fàcil.

Aquests serien alguns dels canvis més importants que s'han estat produint, tant des de l'oferta (productes i serveis que formen els destins turístics), com també per part de la demanda (entesa com el perfil, les motivacions i les característiques dels turistes).

Oferta

■ Aquests darrers anys han anat apareixent nous destins competidors. Actualment, és a dir, ara mateix, s'estan construint 200.000 noves places d'allotjament turístic a la Mediterrània. Països com els anomenats abans (Croàcia, Turquia, Egipte, Tunísia, Marroc...), o els milers i milers de quilòmetres de la costa mediterrània del nord d'Àfrica totalment verge, tenen un potencial turístic per explotar inimaginable. I bona part d'aquesta competència la realitzen cadenes hoteleres que tots coneixem, i que van alerta a no tornar cometre els errors comesos en el passat. Aquests destins, ben al contrari del que nosaltres podem oferir, no estan massificats, tenen una planta hotelera moderna, gaudeixen d'uns magnífics recursos naturals sense destruir i una cultura pròpia per donar a conèixer. Són països amb una renda per càpita molt inferior a la nostra, el que significa que els seus habitants estan disposats a treballar per un sou sovint inferior a la quarta part del nostre i, per tant, poden oferir preus molt inferiors i que nosaltres mai no podrem assolir.

■ És més, la majoria d'experts en turisme assumeixen que durant més d'una dècada les Balears hem estat rebent un important percentatge de turistes que no "ens pertanyien". Per motius tan diversos com la primera Guerra del Golf, la dels Balcans, o aquesta darrera de l'Iraq, amenaces contra els turistes, o atemptats de gran impacte als països emissors (com els d'Egipte, Turquia o Algèria) han desestabilitzat tota la zona de la Mediterrània Oriental i àrab, fet que ha provocat que un bon nombre de turistes desviassin les seves vacances cap a Balears per ser un destí més segur. Aquest fet, a curt termini, ens ha permès seguir augmentant el nombre de turistes arribats a les Balears, però també ha tapat els greus

problemes que tenia la nostra indústria i, fins i tot, els ha agreujat. Crec que encara tots som conscients del creixement urbanístic incontralat que s'ha produït durant aquesta darrera dècada a causa de la demanda de segones residències (i que segons els hotelers ara són les culpables dels mals que patim actualment).

■ Com que som incapaços de competir en preus, l'única solució que els polítics i els tècnics en turisme ens donen és donar més qualitat. Com ja he comentat anteriorment, aquests nous destins emergents estan sorgint gràcies a les inversions realitzades per cadenes hoteleres i d'altres empresaris del sector que duen molts d'anys en el negoci. Els hotels que s'hi construeixen per suposat són nous, d'una gran qualitat, i el servei que s'hi dona també ho és. De moment, nosaltres encara estam millors posicionats en aspectes com infraestructura, equipaments, la poca qualitat de l'oferta complementària (bars, restaurants, diversió...) o seguretat, però estic convençut, que més prest o més tard (cinc o deu anys), també perdrem aquests avantatges.

■ Un altre fet que també consider d'importància és l'actitud que tenen els habitants d'aquests països emergents amb els turistes. Segons un estudi realitzat per la UIB, una part considerable de la població de les Illes Balears considera que l'arribada de tants de turistes minva la seva qualitat de vida. És a dir, per una bona part dels illencs, els turistes no són benvinguts i aquesta sensació és percebuda pels nostres visitants. En els nous destins turístics emergents, ben al contrari del que succeeix aquí, els turistes són admirats, ben tractats i fins i tot imitats (com vàrem fer nosaltres fa anys), cosa que ells agraeixen. Aquí no estic analitzant si aquesta actitud és la correcta o no (això ho deix per als sociòlegs), sinó un fet que influeix en l'arribada de turistes a un destí.

Demanda

■ Per la seva banda, el perfil actual del turista també ha canviat. Fins fa uns anys, el turista en general, i el de sol i platja en particular, es caracteritzava per ser una persona passiva que volia que li donassin tot fet. Anava a una agència de viatges, contractava un paquet turístic amb molta d'antelació (sovint superior als sis mesos) i no se'n volia encarregar de res. Avui en dia, les coses han canviat molt. Els turistes són més actius, independents i exigents. Ja no es conformen a anar amb un viatge totalment organitzat, tombar-se a prendre el sol i, a cop de "pito", anar darrere la guia turística. El turista d'avui en dia s'informa i també participa en l'organització del viatge. A més, vol conèixer i, si les seves expectatives no es veuen complertes, exigeix.

■ Aquesta nova tendència de viatjar, avui en dia s'ha vist reforçada mitjançant dos esdeveniments que han revolucionat el turisme: internet i les companyies aèries de baix cost. Gràcies a internet, el turista pot aconseguir molta d'informació dels llocs que vol visitar i, a més, també li permet contractar directament molts dels serveis que necessita per fer el viatge. Per altra banda, i compaginat amb internet, gràcies a les companyies aèries de baix cost, el preu del transport ha deixat de ser un entrebanc a l'hora de viatjar.

■ Per aquests motius, els majoristes de viatges (els touroperadors), com a organitzadors de paquets turístics, estan passant una greu crisi i si no es reconverteixen, segons la meva opinió, tenen un futur bastant negre. L'altre sector que també es veu implicat directament és l'hotelier. Consider que els hotelers fins ara estaven molt mal avesats. No s'havien de preocupar de fer campanyes de promoció, ni cercar clients, sinó que amb molt de

temps d'antelació, contractaven les seves places amb els majoristes de viatges i eren aquests els qui els omplien l'hotel. És un sector que sempre s'ha queixat fort de les pressions dels majoristes de viatges i, ara que tenen l'oportunitat de poder funcionar sense aquells, es queixen per la incertesa que els suposa no poder preveure amb antelació l'ocupació que tendran de les habitacions. A més, ara s'han d'espavilar per promocionar el seu establiment. També s'ha de dir que el turista actiu s'estima més allotjar-se a un apartament o una segona residència que a un hotel perquè li dona més independència.

■ Si bé la tendència actual és la descrita, paradoxalment darrerament també es dona el fet contrari. Està augmentant amb molta força el que es coneix com a "tot inclòs". Amb aquesta fórmula, el turista pot consumir tot el que necessiti i desitgi dins l'hotel sense haver de pagar cap suplement. Per tant, el turista ja no realitza cap despesa en el destí turístic, i tota l'oferta complementària es queda sense poder vendre els seus productes i serveis. No cal dir que es tracta del turisme de més baix poder adquisitiu, i malauradament, és aquest el turisme que més creix actualment a les Balears.

■ Una altra tendència actual dels turistes és la de realitzar més d'un viatge a l'any. Fins ara, els turistes tan sols en feien un i la durada solia ser de més de dues setmanes. La tendència actual és fer-ne més d'un (un a l'hivern i altre a l'estiu), amb estades més curtes (d'una setmana). Fins i tot darrerament s'ha posat molt de moda el que s'anomena short breaks (turisme de cap de setmana). Els dies que duren els viatges no és una dada banal, sinó tot el contrari, ja que si el dies es redueixen, per omplir les mateixes habitacions, el

nombre de turistes ha d'augmentar. A més d'aquest fet, les enquestes indiquen que augmenten els viatges de llarga i de curta distància, mentre que disminueixen els de mitjana distància (en els quals estarien incloses les Balears).

Aquests són, des del meu punt de vista, els canvis més importants que s'estan produint en el món del turisme. N'hi ha d'altres, però els descrits són prou eloqüents del futur que ens espera. Vaig quedar estorat quan vaig conèixer la reconversió hotelera que volen dur a terme el Govern i els hotelers. Aquests darrers s'han estat enriquint a base d'hipotecar el nostre futur i, ara que vénen mal donades, volen reconvertir els seus hotels, completament amortitzats durant tots aquests anys, en habitatges, per després, amb els ingressos que obtinguin, anar a invertir a altres zones i destins turístics emergents sense degradar.

Realment, amb aquest panorama que he estat dibuixant, el nostre futur no és gaire esperançador, i per ventura haurem de tornar anar a espolsar ametllers per poder sobreviure. Si he de ser sincer, gairebé sempre m'he equivocat amb les meves prediccions econòmiques. Per tant, no faceu massa cas del que he exposat. Voldria acabar fent una reflexió que sembla ser que qui la fa és un traïdor indigne de viure a la nostra terra: realment necessitàvem que arribassin tants de turistes per poder viure amb dignitat?

Activitats realitzades durant els mesos de juliol i agost de 2004

Obres completes de Pere Capellà

El passat dijous 15 de juliol es va realitzar la presentació del primer volum de les *Obres Completes de Pere Capellà i Roca*, a càrrec de l'autora de l'estudi introductor, Maria Magdalena Alomar, i d'en Biel Oliver *Majoral*, que va realitzar un intens i emocionat repàs de la vida, obra i context social de Pere Capellà.

Aquest volum ha estat editat per l'Editorial Moll amb el patrocini de l'Ajuntament d'Algaida i recull les obres: *L'amo de Son Magraner*, *S'hereu de sa Farinera*, *Declaracions jurades*, *Sa madona du es maneig*, *De tot i molt*, *Es tercer pagès*, *Un premi que és com un càstig* i *Sa pesta*. El treball està precedit per un magnífic assaig de Maria Magdalena Alomar Vanrell, estudiosa del teatre de Mallorca, que ens ajuda a plantejar-nos una nova visió i una renovada mirada, sense prejudicis, del teatre mal anomenat "teatro regional". Si rellegim aquestes peces de Pere Capellà, ens podrem apassionar i gaudir de la riquesa de les obres de Mingo Revulgo.

Durant l'acte es va recordar la persona del desaparegut Llorenç Antich *Móra* i es va destacar la seva participació i col·laboració amb els actes realitzats a Algaida, i el seu suport i implicació activa en el desenvolupament de les activitats de l'any Pere Capellà.

Exposició itinerant de Pere Capellà a Pina, Felanitx, Algaida i Randa

Es va inaugurar l'exposició sobre la vida i l'obra de Pere Capellà a Pina, en el marc de les festes d'estiu, i al Centre Cultural de Felanitx. A més, des del darrer cap de setmana de les festes de Sant Jaume s'ha pogut visitar l'exposició, a les oficines municipals de la Casa de la Vila d'Algaida, fins al darrer cap de setmana del mes d'agost.

Finalment, l'exposició també s'ha mostrat al local municipal de l'Ajuntament d'Algaida a Randa, amb motiu de la celebració de les Festes d'estiu.

Combat de picat de glosat

El divendres 16 de juliol, l'Associació Cultural Canonge de Santa Cirga va dur a terme al Casal Pere Capellà d'Algaida, tot coincidint amb l'any Pere Capellà i amb el patrocini de l'Ajuntament d'Algaida, un combat de picat amb els glosadors següents: Joan Planissi, Antoni Socias, Rafel Roig, Jaume Juan *Toledo* i Mateu Matas.

En aquesta mateixa vetllada, també hi actuaren per primera vegada sis glosadors nous i cal destacar la participació del jove glosador algaidí Miquel Cano.

Presentació de la revista *Lluc* de cultura i idees

El passat 30 de juliol, va tenir lloc la presentació del número 839 de *Lluc. Revista de cultura i idees* a l'auditori del Casal Pere Capellà d'Algaida.

El motiu d'aquest acte de presentació de la nova etapa de la revista *Lluc*, parteix de la unió de dos fets destacats dins de l'àmbit de la difusió cultural a les nostres illes: d'una banda, la commemoració de l'any Pere Capellà, al llarg de tot el 2004, per part de l'Ajuntament d'Algaida, i d'una altra, l'inici d'una nova etapa sota la direcció de l'exconseller d'Educació i Cultura amb el Pacte de Progrés, Damià Pons i Pons i amb Pere Fullana Puigserver, professor associat del Departament de Ciències de l'Educació a la Universitat de les Illes Balears, com a director editorial de la revista *Lluc*.

Els encarregats de la presentació foren Leonard Muntaner, membre del consell de direcció de la revista i Pere Fullana, director editorial.

La revista *Lluc* s'ha adherit i ha participat activament en els actes commemoratius del cinquantesim aniversari de la mort del nostre fill il·lustre amb l'edició d'un dossier específic que s'inclou en aquest número.

Gràcies a la publicació d'aquest dossier, assolim un dels objectius bàsics de l'any Pere Capellà: difondre la persona i l'obra de Pere Capellà dins del nostre municipi i al major nombre de municipis de les nostres illes.

Facilitar la participació i despertar la capacitat crítica de la nostra societat, tal com feia en Pere Capellà a la seva època i tal com fa la revista *Lluc*. Aquesta és una de les tasques que hem d'assumir les administracions públiques i, en particular, els ajuntaments, perquè només serà així com podrem mantenir i ampliar els nostres espais de justícia, independència i llibertat individuals.

Properes activitats

Cicle de conferències

El proper mes d'octubre s'iniciarà el cicle de conferències *Pere Capellà: context, vida i obra*. Els objectius d'aquest curs son aprofundir i divulgar el coneixement sobre el context social i cultural i l'obra de Pere Capellà.

Els estudiants de la Universitat de les Illes Balears que assisteixin a les conferències podran sol·licitar crèdits de lliure configuració.

Visita de l'exposició de Pere Capellà

■ Del 30 de setembre al 10 d'octubre a Capdepera

■ Del 21 al 29 d'octubre a l'Espai Mallorca. Barcelona

Futbol i Voleibol

Després del descans merescut dels nostres equips, ja hi torna a haver ambient esportiu pel Porrassar i pel pavelló. Molts són els canvis soferts per les plantilles, tant de futbol com de voleibol.

La plantilla dels grans del C.E. Algaida ha incorporat el jove entrenador Tomeu Fullana, que disposa del títol de nacional. Amb la seva incorporació es vol intentar girar pàgina respecte a les passades temporades i començar una nova etapa amb cares noves i il·lusió. S'han realitzat noves incorporacions pel que fa a la plantilla. El montuïrer Pep "Collet" ve per reforçar la porteria, juntament amb el ja "veterà" Àlex Perelló. L'anterior porter Toni de Gràcia deixa la porteria després de tota una vida davall els pals i intentarà ajudar l'equip al centre del camp. Altres fitxatges importants són: Gori i Salva (Pilares), Juanan (Atl. Balaars), Moyà (Soledat), Dani (Penya Arraval), Jaume i Jeroni (Espanya), el retorn de Vicenç "Tete" Obrador i el juvenil Jaume Mairata.

Esperam que tinguin un bon inici de temporada i que es pugui veure un bon espectacle al Porrassar.

L'equip femení de futbol comença la temporada a la lliga nacional amb el primer partit que es disputa dia 11 a Mataró. Serà una lliga llarga i dura, ja que s'hauran d'enfrontar amb equips molt potents de la península. Creim que amb les noves incorporacions, que són moltes, podran fer un bon paper i amb un poc de sort conservar la categoria.

La Directiva del C.E. Algaida us recorda que està oberta la campanya de captació de socis, amb la novetat que enguany es podrà fer el pagament a través del banc. Això ajudarà a fer més àgil la gestió dels abonaments.

Enguany més que mai són necessaris el major nombre de socis possibles, ja que el fet que les nines juguin a nacional encareix bastant el pressupost. Si us interessa fer-vos socis només us heu de posar en contacte amb algun directiu o passar pel camp els dies de partit.

Quant al voleibol, l'objectiu principal de l'equip és ascendir a Divisió d'Honor, per això s'ha fet una reestructuració tant en la plantilla com en l'àrea tècnica. Adrià Fiorenza és el nou entrenador argentí del C.V. Drac Hotels Algaida, procedent del Lleida, on ha aconseguit el subcampionat d'Espanya juvenil i ascendir a lliga FEV l'equip català. Moltes són també les cares noves que reforçaran la plantilla: la contractació de Cati Pol és una forta aposta per intentar suplir Daniela Marín, la millor jugadora de la temporada passada. Un altre fitxatge potent és Elena Polukhina, una jugadora russa procedent del Ciutadella, col·locadora amb experiència a divisió d'honor. Dues jugadores canàries Estel de San Luís i Débora Melial reforçaran el lloc de col·locadora i central respectivament. El que no està tan clar és el paper que jugaran les algaidines dins un equip tan professionalitzat com aquest i amb un pressupost tan elevat. Ens agradaria, per poc que es pogués, que les algaidines jugassin regularment, però entenem que el que compta més en aquests casos és la qualitat. A dia d'avui no sabem quines són les algaidines que formaran part de la primera plantilla.

Des d'aquesta pàgina desitjam sort i moltes victòries a tots els equips que comencen la nova temporada 2004-2005.

Toni de Gràcia
Alexandre Mulet

Nova temporada de ràdio

El pròxim 21 de setembre s'inicia la 18a temporada de l'emissora municipal d'Algaida. En la programació del 2004-2005 hi podreu escoltar programes que intenten arribar a tot tipus de oients. A hores d'ara s'està elaborant la graella de programació que podreu consultar al proper número de la revista *es saig* o al web www.titoieta.com

Vilaweb 11è premi Santa Anneta

El Centre Cultural d'Algaida, entitat promotora de Titoieta Ràdio, va atorgar l'XI Premi Santa Anneta al Diari Electrònic Independent VilaWeb per la defensa de la llengua catalana en el camp de la informació.

El premi es va lliurar el dia de Santa Anneta i l'encarregat de recollir el guardó va ser Vicent Partal director de VilaWeb. A l'acte hi participà amb una breu xerrada Llorenç Valverde, catedràtic de la Universitat de les Illes Balears.

Els desset anys de Titoieta Ràdio

Reproduïm la glosa que Llorenç Móra va dedicar a Titoieta Ràdio amb motiu del seu 17è aniversari i que es va publicar al Diari de Balears. Va ser el millor regal i li volem agrair que sempre estigués al nostre costat. Gràcies.

La boca, els ulls i l'oïda
i cor ets dels algaidins,
i has obert cèlics camins,
des del dia de sortida,
amb onatge d'esbandida
pels empírics viaranys
fruit dels incessants afanys
de servei i honestadat.
FLAM DE NOSTRA... IDENTITAT
DURANT AQUESTS... DESSET ANYS.

Ets com una joveneta
que ha deixat la pubertat
navegant per l'enlairat
firmament en onda dreta,
propagant en veu ben neta
la bellesa natural
de nostra llengua pairal,
preparant coqueta el març
PERQUÈ L'ANY VINENT... DE LLARG
SIGUIS LA NÚVIA... IDEAL.

La feina ha fet filigranes
i el treball sense desmai
t'ha enfortit, donant esplai
a les ones hertzianes
que ara són ultramuntanes
de tant que s'han propagat.
Per professionalitat,
lluïta i estima al terror
FA MOLT TEMPS... QUE VARES FER
LA MAJORIA... D'EDAT.

Segueix donant alegria,
sona, canta, balla i riu
i amb la veu feta caliu
lluïta sempre amb valentia.
Com fins ara, cada dia
has fet en el llarg camí,
amb força de terbolí
per la nostra identitat.
DESSET ANYS... DE DIGNITAT,
I ORGULL DEL POBLE... ALGAIDÍ.

FESTA DE MARGALIDES I MAGDALENES

Aquesta és la glosa que va compondre una servidora amb motiu de la primera reunió de Margalides i Magdalenes que se celebrà a Pina el 21 de juliol de 1999. De llavors ençà, i ja han passat 5 anys, la festa no s'ha deixat de celebrar i us puc assegurar que gairebé ja és tota una tradició que esperam poder mantenir molts anys més.

La festa començà enguany amb un bon dinar a Can Pistoleta i va continuar més tard, ja eren devers les nou, amb sarau a la plaça on tothom que arribava estava convidat a ensaïmada i gelat. Ens vàrem arribar a reunir un centenar de persones i, entre Margalides i Magdalenes, comptàrem 21 "jovenetes". I encara no hi eren totes!

Tota festa que s'aprecii ha de tenir bona música, i la música tampoc no va faltar a la nostra festa. Tothom que va voler va poder ballar damunt la plaça al ritme de les cançons més marxoses dels darrers anys.

Però tot acaba i, devers les 12, una petita però renouera traca va posar el punt i final a la divertida celebració. A poc a poc la gent va anar marxant, no sense abans dar-se per darrera vegada els "molts anys" i quedar citats per a l'any que ve. Esperam poder ser-hi totes, les que hi érem i les que no varen poder venir, i que any rere any ens puguem reunir amb alegria, gaudint de bona salut i amb moltes ganes de fer gresca i bulla, com diu la glosa...

Margalides i Magdalenes, que per molts anys puguem fer festa!

Margalides i Magdalenes:

Avui som "noltros" les reines perquè, tant joves com velles, nos hem ajuntat per fer festa organitzant un bon trui.

I en un dia tan assenyalat, que ben segur serà recordat, només volem demanar: anys i anys de salut i d'alegries, moltes, que en puguem tenir i donar; que Déu ens conservi la vida i les ganes de fer bulla perquè l'any que ve d'onsevulla aquí ens tornem trobar per aquestes festes celebrar essent, com enguany, a quest caramull.

Marilén Andreu Ballester

Pina, 21 de juliol de 2004

UN HORABAIXA D'ESTIU

Ja fa un parell d'anys que som a Algaida i encara mai no havia fet un escrit a la revista *es saig*. Però, ara que tenc l'ocasió, ho faré per primera vegada; tot i que n'he tengut ganes en altres moments i, per motius diferents, no ho he fet, ara sí que trob un motiu pel qual fer-ho i el vull manifestar públicament.

No som persona que m'agradi molestar ningú, però vull parlar com una algaidina més, encara que no he nascut aquí, hi visc i estimo el poble com si fos el meu.

Tot va succeir el divendres dia 6 d'agost, que anàrem a cercar les taules i les cadires, que dies abans havíem sol·licitat a l'Ajuntament.

Com tots sabem, és un servei que la Casa de la Vila posa a disposició del poble, per un ús particular; fet que per a mi, em pareix bastant d'agrair, perquè hi ha moments molt puntuals a dins la vida de cada un de nosaltres, pel motiu que sia, en què l'hem de menester. Per això, des d'aquí i ara vull dir **GRÀCIES**, pel servei ofert.

Però això no és tot. Sinó que la meva sorpresa va arribar quan el policia local ens va obrir les portes de l'antic centre sanitari i vaig veure aquell caramull de taules i cadires totes confitades, plenes de taques aferradisses, fideus aferrats, pinyols de síndria, pastís de xocolata, etc., etc., que hi vàrem trobar. Aquell horabaixa d'estiu, amb una calor que no es podia suportar, amb un sol ben lluent típic del mes d'agost, érem sis persones durant cinc hores donant fregall, detergent i aigua a aquelles taules i cadires que nosaltres havíem d'usar.

Després d'una experiència d'aquest tipus, se m'acut fer el següent raonament.

El fet que l'Ajuntament ens faci deixar un dipòsit de doblers, quan anam a sol·licitar aquest servei, no fa suposar que la gent que abans ha emprat les taules i cadires, les hagi de tornar brutes, sense ni tan sols haver-los passat un pedaç, amb un poc d'aigua per torcar-les. Sinó que això és per mentalitzar de qualque manera el poble del bon ús que s'ha de fer de les coses que són públiques, o sia, que són de tots nosaltres.

A tot això vull afegir que em sembla una falta d'educació i respecte, no tan sols pel servei públic que ens han ofert, sinó una falta de humanitat de cara a totes aquelles persones que posteriorment al teu ús, s'hagin de trobar amb un fet tan fastigós com el que nosaltres visquérem aquell horabaixa d'estiu.

Helena Garau

Una xerradeta amb...

Perquè en el fons tenia el mateix problema que jo, era un perfeccionista. Ho volia fer tan bé que cercava sempre la paraula justa i, de vegades, s'hi passava fins i tot hores per trobar-la. Qualque pic jo el veia preocupat i li demanava si ja tenia la glosa del dia a punt i em deia: "Sí, però no n'estic content" i seguia cavil·lant fins a tenir-la enllestida. Per això utilitzava a vegades unes paraules tan cultes que no sabies d'on les treia.

Com classificaries les seves gloses?

Des del meu punt de vista, té tres tipus de gloses ben definits: les dedicades a Algaida, perquè a pesar de no viure-hi físicament, estimava bojament el seu poble. Un segon bloc, podria ser el de la defensa de la nostra llengua i cultura, perquè ell sempre deia que era ideològicament nacionalista, republicà i d'esquerres. Finalment, també destacaria les seves composicions amoroses, d'una gran sensibilitat, que jo, sense ser un expert, consider que són vertadera poesia.

No fallava mai en la glosa diària al *Diari de Balears*?

Era molt complidor i puntualment enviava cada dia la seva glosa, només fallà un dia i és comprensible, perquè fou el dia de la mort de la meva mare. Per compensar-ho, aquell dia en publicaren una del meu cosí Xesc *Móra*, el polític, que per cert no en volgué llegir cap a les acaballes del funeral de mon pare perquè, digué, "rompria a plorar". I ho vaig fer jo per agrair de qualque manera les mostres de condol a la gentada que omplia l'església d'Algaida.

Com era en Llorenç *Móra* en el tracte familiar?

Això és mal de contestar per mi, perquè diuen que jo tenc el mateix caràcter que ell; en canvi les germanes s'assemblen, diuen, més

a ma mare. Els meus pares eren dos pols totalment oposats. Ma mare era andalusa, de Màlaga, amb molta vitalitat, li agradava xerrar, cantar, etc. I mon pare, que com a mallorquí no era gens tancat, en comparació amb ella, ho semblava i de vegades li costava exterioritzar els seus sentiments. Jo el definiria com una persona que tenia el cor tan gran que el compartia amb tothom, no només amb la família i de vegades això és mal d'entendre. El que més m'agradava d'ell és que sempre hi vaig poder xerrar de tu a tu, com si fos un amic i sempre em va escoltar. Per això crec que amb la seva mort he perdut el meu millor amic.

Es publicarà la seva obra completa?

Bé, encara és prest, però al *Diari de Balears* va sortir un article molt impactant d'en Llorenç Capellà defensant aquesta tesi. I fa poc, a la sortida d'un funeral a Algaida, vaig parlar amb en Pere Fullana i en Biel Majoral, que també es feren ressò de la proposta d'en Llorenç; ambdós em digueren que sabien de l'opinió favorable del batle d'Algaida per dur a terme aquesta publicació en el futur. Jo, per la meva part, puc posar a la seva disposició tot el material que he recollit de l'obra de mon pare.

Et va sorprendre el ressò públic que tengué la mort de ton pare?

Sí, molt, no sabia que fos tan famós i conegut. I encara més ara quan he sabut que aquests dies passats li han concedit la medalla d'or del Consell de Mallorca, que li serà lliurada a títol pòstum durant la propera diada del 12 de setembre. També em va agradar molt la proposta del PSM perquè el declarin fill il·lustre d'Algaida. Tot això et fa reflexionar, perquè mon pare era una persona molt modesta i tots aquests reconeixements ens fan veure que també era tot un personatge, mal-

Sebastià Antich i Fernàndez

grat que ni nosaltres ni ell ho sabéssim. Això de veure pels diaris que el cataloguin com el millor glosador dels darrers cinquanta anys, per a la família és tot un orgull. Coneixia i feia cas a tothom, tant si eren de dretes com d'esquerres. D'aquí la gentada que acudí al tanatori i al funeral d'Algaida. Record el sentit condol del president actual de l'Obra Cultural Balear, Sebastià Frau, i la missiva que ens féu arribar Antoni Mir, el seu antecessor.

Ell era relativament jove; de què va morir?

Dia 17 de juliol havia de complir els 71 anys, i estava un poc preocupat perquè no sabia si podria disposar del pis que tenim a Algaida, davant del Molí d'en Xina, per fer la festa, i a més no anava gens fi. Patia un efisema pulmonar i havia estat ingressat a Son Dureta amb màscara d'oxigen. La doctora de capçalera creu que la mort de mon pare podria ser deguda al fet que cinc dies abans de morir havia anat amb un nét a "Aquacity" i s'havia fet un cop molt fort a un genoll, que li varen haver d'embenar i, potser, li deixaren massa estret, perquè li provocava una mala circulació de la sang. Ell se'n queixava, d'això, i és possible que fos el detonant de l'atac de cor que li provocà la mort.

Ens pots seleccionar, finalment, qualche glosa o poema de l'obra de ton pare?

Us deix aquesta glosa que dedicà a l'embaràs de la meva dona, quan ell esperava el seu primer nét. I un fragment d'un poema dedicat a la plaça i als pins d'Algaida.

Sebastià, moltes gràcies per haver-nos donat a conèixer la part més familiar i més humana d'en Llorenç Móra. Salut i força.

ES PRIMER EMBARÀS

Remogudes ses entranyes
per mor de fresca saó
sa bona saba d'amor
crema foc de mil foganyes.
Són percepcions estranyes
que fan estremir sa pell,
se noten cops de cisell
esculpint formes novelles
modelant ses parts més belles
d'una rosa o d'un clavell.

LA PLAÇA I ELS PINS D'ALGAIDA

L'altre dia a la terrassa
encisat, mirant la mar,
el meu cor fort bategà;
pensant veure una barca,
sorgí de la mar, la plaça
i a la vora el campanar.

El repòs d'aquella cala
ajudant el meu esglai,
dins l'esperit féu espai
emmudint fins la cigala.
El cor trotant, ferit d'ala,
mirà la plaça, com mai!

Vaig veure que apareixia
el coll de pou o brocal,
el bell mig el cadafal,
Liceu de la pagesia,
l'abeurador, Rectoria
i els verds pins fent-li rodal.

[...]

Oh plaça, plaça algaidina!
Oh pi dins mi entaforat!
És crua la veritat,
però clara i cristal·lina:
com la rosa, sempre espina
el bes lleu de llibertat.

Sebastià Antich i Fernàndez

Aquest mes hem volgut retre el nostre petit homenatge a la figura d'en Llorenç Antich Móra que, com tots sabeu, morí sobtadament dia 11 de juliol passat. I qui millor per apropar-nos a les seves vivències que el seu fill Sebastià.

Si observau la portada de la revista, podreu comprovar com s'assemblaven físicament pare i fill. Amb en Sebastià parlarem tot quan segueix un horabaixa d'agost a ca seva del Pont d'Inca Nou.

Fes, si vols, la teva presentació.

Som el germà segon dels cinc fills que va tenir el matrimoni Antich – Fernàndez. Tenc un germà major, en Xesc, que és com si tengués l'enteniment que es té als sis anys, perquè quan va néixer, el varen treure amb forceps i li feren mal al capet. A més tenc tres germanes més petites.

(Aquí li feim notar que el seu pare donava a conèixer públicament els seus familiars amb les gloses que ocasionalment els dedicava. Les més sentides, per ventura, eren per a en Xesc, en *Quico*, per la minusvalidesa que pateix.)

No era així?

De gloses, ens en dedicava a tots, ja fossin germans, fills, cosins, amics, etc. I no només per als aniversaris o les onomàstiques, sinó per qualsevol motiu, per insignificant que fos. En feia també si les hi encarregaven. Per exemple, a un amic meu xofer de Sant Joan que ell ni tan sols coneixia, n'hi dedicava una de preciosa per encàrrec meu, només a partir de la descripció que jo li vaig fer. S'apuntava les dates dels aniversaris de tothom per recordar-les l'any següent...

Quant de temps feia que ton pare no vivia habitualment a Algaida?

Pel que tenc entès, des que començà a treballar al món del turisme; quan encara no havia complit els vint anys, ja s'havia establert a Ciutat. Començà de grum i arribà a director d'hotel, treballant al Chipre, Vistamar, Torrente, etc. I també fou administrador del Rocamar, Almirant, etc. Quan es va casar tenia 31 anys i vivia a Cala Major i, quan jo en tenia 3, ens vàrem traslladar a viure a Gènova, on romangué fins al dia de la seva mort.

I tu quina feina fas?

Supòs que influït pel treball de mon pare, sempre he fet de guia turístic. I malgrat que som autònom, crec que em defens bastant bé, perquè quasi sempre he fet feina amb els mateixos clients des de fa 18 anys. Amb la crisi turística actual, jo pens que tenim el que ens mereixem. Necessitam una reestructuració total del sector i deixar de banda aquest turisme de masses, on el tot inclòs pareix que s'està imposant a tot arreu i els comerciants es mengen les ungles. Necessitam un turisme de qualitat, encara que sigui minoritari però que deixi més doblers.

Tornant a ton pare i al món de les gloses, per què creus que era glosador de camilla i no de combat públic?

